
Kyrkomötet
Motion 2017:1
av Lars-Ivar Ericson

Musikråd

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att tillsätta ett musikråd.

Motivering

Processen med den nya kyrkohandboken har orsakat debatt och vissa remissinstanser och personer har reagerat mot musikdelen. Några av dessa reaktioner tycks ha sin grund i missförstånd och en önskan om att bevara det som varit. Andra reaktioner kan vara berättigade. I detta läge, och för att undvika en liknande framtida smärtsam process, kan det vara motiverat att tillsätta ett musikråd som har till uppgift att samverka inom kyrkomusiken och att värna om musikens betydelse i kyrkans verksamhet. Exempel på viktiga frågeställningar: Hur får vi mera nyskriven kyrkomusik? Teologi för körmedlemmar? Hur kan kyrkan återta sin position när det gäller frivillig musikundervisning och därmed underlätta rekryteringen av kyrkomusiker?

Rådet bör lämpligen bestå av representanter från kyrkostyrelsen, Svenska kyrkans utbildningsinstitut, musikerfack, musikhögskola och andra skolor som utbildar kyrkomusiker.

Tyringe den 21 april 2017

Lars-Ivar Ericson (C)

Kyrkomötet
Motion 2017:2
av Lars-Ivar Ericson

Strategi mot minskning av antal kyrkomedlemmar

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utarbeta en tydlig strategi för att motverka minskningen av antalet kyrkomedlemmar.

Motivering

Under 2016 drabbades Svenska kyrkan av ett stort medlemstapp och trenden tycks fortsätta under 2017. I denna allvarliga situation är det mycket angeläget att analysera orsakerna till att allt fler människor väljer att utträda. Vidare varför några väljer att återinträda som medlemmar och varför några väljer att bli medlemmar. Andra relevanta frågeställningar: Varför tappar kyrkan i förtroende hos allmänheten? Hur behandlar den enskilda församlingen ansökningar om utträde? Hur presenteras kyrkans verksamhet i sociala medier? Varför får vissa församlingar många inträden?

Det finns säkert flera exempel på områden som borde analyseras och sedan kunna resultera i en tydlig strategi som kan vara ett hjälpmedel för att församlingarna ska kunna behålla medlemmar och bedriva en effektiv medlemsvård.

Tyringe den 21 april 2017

Lars-Ivar Ericson (C)

Kyrkomötet
Motion 2017:3
av Elsa Christersson

Behovsstyrda tjänster i Svenska kyrkan

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att se över nuvarande ordning och föreslå en förändring som syftar till att ge vidgade möjligheter för kyrkoråd och kyrkoherde att inrätta tjänster utifrån församlingens behov.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att till nästkommande kyrkomöte överlämna förslag på hur diakonens arbetsuppgifter kan utvidgas.

Motivering

Svenska kyrkan är alltmer synlig i samhället och finns med som en tydlig och självklar aktör i civilsamhällets beredskap och i aktuell debatt. Detta uppmärksammas ofta positivt. Men samtidigt får kyrkan färre medlemmar.

Det antal för vilket det är självklart och känns nödvändigt och berikande att gå till mässa klockan 11 på söndagar blir färre. Det är inte ens alltid självklart för kyrkorådets medlemmar att delta i gudstjänsterna. Därför är det inte där utan ofta i musiken och diakonin som Svenska kyrkan möter sina medlemmar.

När kyrkoherde och kyrkoråd ska planera verksamheten, gör de som alla andra: De ser till vilken verksamhet de vill bedriva, vilka resurser de har och vilka personnalkategorier som behövs.

Personalkostnaderna är och ska vara den tunga utgiften. Det är när människa möter människa som kyrkan kan förmedla tro och hopp.

Men de för planeringen ansvariga möter två stora hinder för en effektiv arbetsfördelning. Det första är att stiftet beslutar, utifrån förmodligen historiska underlag, hur många prästtjänster som församling ska ha inrättade, oberoende av tillgång på medel och oberoende av behov. Den andra svårigheten gäller diakonens arbetsuppgifter. Trots att både präst och diakon är vigda till sina ämbeten får bara prästen t.ex. begrava. Detta trots att det i många församlingar är just diakonen som varit den som känt den avlidna.

Jag föreslår därför att kyrkostyrelsen får i uppdrag att titta över och föreslå förändringar som möjliggör för församlingarna att inrätta och besätta tjänster utifrån verksamhetens behov och att diakonernas möjligheter att utföra tjänster i svenska kyrkan vidgas.

Lund den 3 juni 2017

Elsa Christersson (MPSK)

Kyrkomötet
Motion 2017:4
av Bertil Murray

Kyrkomusikernas inflytande över den liturgiska musiken

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att göra en ytterligare bearbetning av de musikaliska partierna i nya kyrkohandboken innan dessa slutgiltigt fastställs.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att lägga fram förslag om ändring i kyrkoordningen för att motsvarande regelverk som gäller för psalmvalet ska gälla för den liturgiska musiken.

Motivering

I december 2016 skrev ca 600 verksamma kyrkomusiker på en namninsamling, som ville besvara ärkebiskopens spontana och viktiga fråga om huruvida många kyrkomusiker är kritiska till det nya handboksförslaget.

Att anta ett handboksförslag som närmare 25 procent av kyrkomusikerkåren ställer sig kritiska till kommer att medföra ett antal frågor om arbetsmiljön för kyrkomusikerna framöver.

Vad innebär det att tvingas använda ett arbetsredskap som inte är tillräckligt professionellt? Om inte kyrkomusikern finner gudstjänstglädje i att använda handboken, kommer han eller hon inte heller att kunna hjälpa sin församling att finna den.

Kyrkomusikerna har länge höjt sina röster för att få till bättre musik i handboks-förslaget, men ignorerats. Vad gör detta med förtroendet mellan kåren och arbets-givaren, Svenska kyrkan? Vilka signaler ges till kyrkomusikerna, som är en ovärder-lig tillgång i kyrkans arbete? Hur ska man rekrytera personal till ett yrke med den statusen hos arbetsgivaren?

Kyrkoordningen fastställer att ”den präst som leder en gudstjänst beslutar efter samråd med den tjänstgörande kyrkomusikern vilka psalmer eller andra församlings-sånger som ska användas”.

Eftersom man i handboksförslaget så fritt kan välja moment, kommer ett hittills icke förekommande problem att dyka upp, nämligen att man, förutom att välja psalmer, måste välja liturgisk musik. Detta behöver, liksom valet av psalmer, regleras i kyrkoordningen. Vad gör det med kyrkomusikerns arbetsmiljö på de platser där prästen anser sig vara den som ska bestämma om liturgin själv?

Kyrkomusikern har en särskild kompetens att bedöma den musikaliska kvaliteten och sångbarheten i liturgin, likaväl som i psalmvalet.

Uppsala den 6 juni 2017

Bertil Murray (FK)

Kyrkomötet
Motion 2017:5
av Bertil Murray

Möjligheten till fortsatt liturgiskt musikskapande

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att vad gäller de musikaliska partierna i den nya kyrkohandboken för församlingens gudstjänster tillåta fortsatt nyskapande till de texter som återfinns i Serie A.
2. Kyrkomötet beslutar att som alternativa texter för ny tonsättning i den nya kyrkohandboken, där detta är pastoralt motiverat, även medge översättningar av serie A till andra språk för bruk i församlingens gudstjänster.

Motivering

I remissarbetet kring det föreliggande handboksförslaget har det föreslagits att ett fortsatt musikskapande ska kunna ske inom ramen för de i handboken fastställda texterna, att musiken så att säga släpps fri. Detta kan vara ett sätt att hantera den skarpa kritik som framkommit, inte minst från kyrkomusikaliskt håll.

Å andra sidan har ett stort antal av handboksförslagets nyskrivna musik fått parafraserande texter som är så intimt förknippade med musiken att de vare sig kan eller bör kläs i ny musikalisk dräkt. Möjligheten till nyskapande musik bör därför uttryckligen gälla den text som funnits i mässans ordinarium och så som den återges i serie A.

Emellertid finns, genom den invandring som i många församlingar lett till nya grupper av gudstjänstfirare med annan nationell bakgrund, ett behov av att också kunna sjunga texter på andra språk. Tillståndet att skapa ny musik till befintliga texter bör därför gälla även motsvarande liturgiska texter på andra språk, som av pastorala skäl brukas i församlingen.

Uppsala den 6 juni 2017

Bertil Murray (FK)

Kyrkomötet
Motion 2017:6
av Bertil Murray

Kyrkoåret försvinner

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avvakta med fastställandet av den nya kyrkohandboken till dess en bearbetning skett så att kyrkoårets karaktär tydligare framträder i gudstjänstens ordinarium, särskilt i de delar som rör musiken.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att till den nya kyrkohandboken föga fler musikalalternativ och fler kyrkoårsanpassade musikserier.
3. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att förändra uppställningen av musikserierna i den nya kyrkohandboken så att musiken för varje kyrkoårstid hålls samman.

Motivering

I handboksförslaget 2017 är uppställningen av de olika momenten helt förändrad om man jämför med 1986 års handbok. Där hade man delat upp momenten utifrån kyrkoåret, så att man hade en musikserie för påsk, en för jul, fastan, en allmän, etc.

I 2017 års förslag har man ställt upp moment för moment i Musik A, med anvisningar om att vissa satser kan användas i fastetid, påsktid etc. medan de nya musikserierna B–E inte har några alternativ alls för de olika kyrkoårstiderna, om man undantar en del prefationer, som har kyrkoårsanpassade texter.

Detta gör det möjligt för församlingar i Svenska kyrkan att helt radera ut begreppet kyrkoår.

Om man till exempel väljer att hela året runt använda sig av Musik D, som enbart har tre mycket allmänna och likartade prefationsalternativ, finns inget sätt att indikera kyrkoårstiderna på. Ett Helig i fastan låter som ett Helig i jultid.

Detta är inte att förvalta kulturarvet utan att döda det. Det är att beröva människor den välsignande rikedom i kyrkans årsrytm, och det döljer på sikt evangeliet.

Uppsala den 11 juni 2017

Bertil Murray (FK)

Kyrkomötet
Motion 2017:7
av Bertil Murray

Herrens bön

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att i nya kyrkohandbokens skilda gudstjänstordningar liksom tidigare infoga översättningen "Fader vår" parallellt med "Vår Fader".
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att i Sveriges kristna råd initiera en förnyad översyn av Herrens bön så att formuleringen "liksom vi har förlåtit dem som står i skuld till oss" justeras.

Motivering

I kyrkohandboksförslaget övergripande anvisningar står:

Samtliga gudstjänstordningar innefattar Herrens bön. I gudstjänstordningarna återges den ekumeniska översättningen som antogs vid Sveriges kristna råds årsmöte 1996 och togs i bruk i Svenska kyrkan 1998. Som alternativ utifrån pastorala behov i församlingen kan följande översättning av Herrens bön ("Fader vår") användas:

Fader vår som är i himmelen.
Helgat varde ditt namn.
Tillkomme ditt rike.
Ske din vilja såsom i himmelen
så ock på jorden.
Vårt dagliga bröd giv oss i dag,
och förlåt oss våra skulder
såsom ock vi förlåta dem oss skyldiga äro,
och inled oss icke i frestelse
utan fräls oss ifrån ondo.
Ty riket är ditt och makten och härligheten
i evighet.
Amen.

I själva förslagen till nya gudstjänstordningar nämns dock inget om denna möjlighet. Detta innebär en risk för att bönen i sin äldre version i fortsättningen inte infogas i psalmböcker och andra allmänt tillgängliga agendor. Detta är ovist. Fortfarande är bönen i den äldre formen den som många känner sig mest bekanta med. Det gäller inte minst kyrkoovana personer. Till detta kommer att den stora romersk-katolska kyrkan i Sverige använder sig av den äldre översättningen. Med utgångspunkt i de fem ekumeniska imperativen som för mindre än ett år sedan antogs av Lutherska världsförbundet och den romersk-katolska kyrkan skulle det vara olyckligt om den äldre översättningen faller i glömska. Vid gemensamma böner och gudstjänster mellan

våra båda kyrkor bör den självklart kunna användas och vara känd av gudstjänstfirarna. Den behöver därför synliggöras bättre än i handboksförslaget.

Vad gäller översättningen Vår Fader från Sveriges kristna råd är denna på en punkt mycket olycklig. Formuleringen ”Och förlåt oss våra skulder liksom vi har förlåtit dem som står i skuld till oss” måste sägas vara vilseledande. Den som har förlåtits står inte längre i skuld. I så fall är förlåtelsen inte reell. En rimligare översättning hade varit: ”Och förlåt oss våra skulder liksom vi har förlåtit dem som stod/stått i skuld till oss.” På denna punkt behöver en förändring av ordalydelsen ske, lämpligen genom att kyrkostyrelsen tar ett initiativ i frågan i Sveriges kristna råd. En förändring på detta sätt skulle vara enkel att genomföra. Under en övergångstid kommer några att ”läsa fel”, detta har ingen större betydelse. En bevarad översättning enligt den nu gällande riskerar däremot att leda till en felsyn kring förlåtelsens innebörd och konsekvenser.

Uppsala den 6 juni 2017

Bertil Murray (FK)

Kyrkomötet
Motion 2017:8
av Bertil Murray och Leif Nordlander

Arvoden för kyrkligt förtroendevalda

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkomötets presidium att till kyrkomötet återkomma med förslag till en ordning där arvoden till kyrkligt förtroendevalda på nationell nivå ersätts med utbildning, kompetenshöjning och andra uttryck för uppskattning.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att pröva och till kyrkomötet återkomma med förslag till hur en reglering kan införas där arvoden till kyrkligt förtroendevalda på stifts- och lokal nivå ersätts med utbildning, kompetenshöjning och andra uttryck för uppskattning.

Motivering

Arbetaren är värd sin lön, säger Jesus (Lukas 10:7). Paulus upprepar orden (1 Tim. 5:18). Där tillfogar han också orden från 5 Mos. 25:4: Du skall inte binda ihop munnen på en ox som tröskar.

Att ställa sig till förfogande som förtroendevald i Svenska kyrkan innebär ibland att gå in i ett omfattande arbete och ansvarstagande. Det är naturligt att detta på något sätt kompenseras, så länge som Svenska kyrkans ekonomiska ramar tillåter detta. Framför allt handlar det härvid om att ge ersättning för de utlägg som var och en har i sitt uppdrag. Resor, kost och logi samt förlorad arbetsinkomst eller andra omkostnader behöver ersättas.

Men ska arvoden betalas ut? Inom den kommunala sektorn liksom inom företagsvärlden är detta kutym. Mer sällan inom frivilligsektorn. Frågan är om Svenska kyrkan ska likställas med företag och kommun eller vid ett ideellt arbete i detta sammanhang.

Under många år har behovet av ett stärkande av ideellt arbete lyfts fram i Svenska kyrkans församlingar. Många undersökningar visar också att viljan att ideellt bidra med sin tid och sin kompetens är omfattande i Sverige.

För den stora gruppen ideella medarbetare är det då viktigt att uppskattning visas på annat sätt för det arbete man utför. Det kan handla om att få delta i utbildningar och om få växa i ansvar och förtroende.

Frågan om arvoden till kyrkligt förtroendevalda behöver nu på allvar ses över. Arbetaren är värd sin lön. Och den tröskande oxens mun ska inte bindas ihop. Det är sant. Men den kyrkligt förtroendevalda lever inte främst av mera pengar men av möjligheten att växa i sitt uppdrag.

Deltagande i en samtalsgrupp i kombination med en studieresa ger god effekt både som kompetenshöjning och inspiration.

Mot 2017:8

Frimodig kyrka menar att systemet med arvoden på alla nivåer i kyrkans organisation ska överges till förmån för utbildning, kompetenshöjning och andra uttryck för uppskattning av det viktiga arbete som utförs.

Uppsala och Vara den 19 juni 2017

Bertil Murray (FK)

Leif Nordlander (FK)

Kyrkomötet
Motion 2017:9
av Karl-Gunnar Svensson

Valideringsinstrument för rekrytering och antagande av präster

---

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utforma ett valideringsinstrument för rekrytering och antagande av präster till vigning och tjänst i Svenska kyrkan.

Motivering

Det är idag svårigheter med nyrekrytering av präster till tjänst i Svenska kyrkan. Man kan ställa frågor om varför och utreda det för att hitta nya vägar för fler präster till tjänst i Svenska kyrkan. Man blir präst i Svenska kyrkan genom antagande av stiftens domkapitel och stiftens biskopar och ofta har vägen till prästvigning och till tjänst som präst i Svenska kyrkan gått genom utbildning. Först på universitet eller högskola och därefter på Pastoralinstitutet i Uppsala eller Lund. Under tiden har studenten kopplats till något stifts antagningsprocess, blivit godkänd och prästvigd för att sedan gå ut i tjänst.

Idag är det inte alltid den vägen som gäller även om det redan finns flera ingångar till tjänst som präst i Svenska kyrkan t.ex. genom Borgåöverenskommelsen, avtalet med EFS samt överenskommelsen med Eumeniakyrkan.

Idag ser det annorlunda ut. Det är det inte säkert att alla har möjlighet att gå den långa vägen genom utbildning eller de andra vägarna enligt ovan. Visserligen har det alltid kunnat göras undantag som ligger på stiftet och biskopen att bedöma. Men det är något som borde förstärkas, vilket är anledningen till den här motionen.

Idag är det en del som kan tänka sig att ta tjänst som präst i Svenska kyrkan, men är mitt uppe i livet med arbete och familj som gör det svårt att lämna orten för att gå en längre utbildning. En del har redan en god utbildning, arbetsfarenheter eller erfarenheter från andra samfund, andra länder och kyrkor. En del har varit ute i arbetslivet under ett visst antal år och bär med sig goda och tillämpliga erfarenheter och utbildningar som borde kunna föras över till vigning och tjänst som präst i Svenska kyrkan.

I vår tid av mångfald vore det lämpligt om det fanns ett valideringsinstrument som hjälpte till att bedöma vad en enskild person skulle behöva för kompletterande utbildning samt vilka erfarenheter som skulle kunna vara tillräckligt goda för att den personen skulle kunna antas för prästvigning och tjänst i Svenska kyrkan utan att behöva gå igenom t.ex. hela pastorala året. Det skulle dessutom kunna klargöras vad som behövs och om de kompletterande utbildningarna skulle kunna göras på hemmaplan eller i alla fall i det stift där personen är boende.

Mot 2017:9

I en tid när prästbristen ökar, liksom inom andra yrkeskategorier, vore det bra om det fanns möjligheter att hitta nya vägar för nyrekrytering av präster till Svenska kyrkan än de som endast går genom den sedvanliga utbildningen. Ett införande av ett valideringsinstrument skulle kunna vara en sådan möjlighet.

Träslövsläge den 21 juni 2017

Karl-Gunnar Svensson (KR)

Kyrkomötet
Motion 2017:10
av Karl-Gunnar Svensson

Motionsrätt till kyrkomötet för stiftsstyrelser

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att återkomma till kyrkomötet med ändring i kyrkoordningen som gör det möjligt för stiftsstyrelser att lägga motion till kyrkomötet.

Motivering

När remisserna till kyrkomötets presidium om kyrkomötets arbetsformer kom in, fanns ett förslag med förfrågan om möjligheter för stiftsstyrelser att kunna lägga motion till kyrkomötet.

Men eftersom det inte bara är en fråga om kyrkomötets arbetsformer utan också en fråga om ändring i kyrkoordningen, läggs därför den här motionen.

Den ordning som gäller idag föreskrivs i 11 kap. 10 § i kyrkoordningen:

Kyrkomötet ska besluta i ärenden som har väckts av

1. kyrkostyrelsen genom en skrivelse,
2. en ledamot eller en biskop genom en motion, egenhändigt underskriven eller signerad enligt en metod som kyrkostyrelsen fastställer,
3. ett utskott inom dess beredningsområde genom ett betänkande,
4. kyrkomötets presidium i frågor som avser kyrkomötets arbetsformer, och
5. revisorerna, om det gäller ett ärende som har samband med deras uppdrag.

Kyrkostyrelsen, ledamöter och biskopar samt kyrkomötets presidium får väcka ärenden endast till årets första sammanträde. (SvKB 2011:10)

Idag kan biskopar i stiftet lägga motioner till kyrkomötet. I övrigt är det endast ledamöter i kyrkomötet som kan det enligt ovan. Stiftet, som är grundläggande för Svenska kyrkan, har ingen förslagsrätt till kyrkomötet om det inte finns någon i stiftsstyrelsen som också sitter i kyrkomötet.

Eftersom Svenska kyrkan endast har två pastorala nivåer, lokalt och regional, men hela Svenska kyrkan styrs i synnerhet av en kyrkoordning som endast kan ändras genom förslag genom motion samt genom skrivelser från kyrkostyrelsen, så borde det vara rimligt att stiftsnivån, genom stiftsstyrelsen, har möjlighet att skriva motion till kyrkomötet. Det här borde gälla även om biskopen samt kyrkomötesledamöter i stiftsstyrelsen har den möjligheten.

Träslövsläge den 6 juni 2017

Karl-Gunnar Svensson (KR)

Kyrkomötet
Motion 2017:11
av Sofia Särdaqvist m.fl.

Implementera de fem ekumeniska imperativen

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att konkretisera och implementera de fem ekumeniska imperativen i Svenska kyrkan.

Motivering

Påve Franciskus och Lutherska världsförbundet genom biskop Munib Younan undertecknade i Lund den 31 oktober 2016 överenskommelsen om fem ekumeniska imperativ som plattform för samarbete och samverkan mellan den Romersk-katolska kyrkan och de lutherska kyrkorna så långt det bara är möjligt.

- ◆ Första imperativet: Katoliker och lutheraner bör alltid börja i enhetens perspektiv och inte i splittringens, för att stärka det gemensamma även om det är lättare att se och erfara skillnaderna.
- ◆ Andra imperativet: Lutheraner och katoliker bör ständigt låta sig själva förändras genom mötet med den andre och genom det ömsesidiga trosvittnesbördet.
- ◆ Tredje imperativet: Katoliker och lutheraner bör på nytt förpliktiga sig till att söka synlig enhet, till att tillsammans utveckla närmare vad detta betyder i form av konkreta steg, och till att oupphörligt sträva mot detta mål.
- ◆ Fjärde imperativet: Lutheraner och katoliker bör gemensamt återupptäcka kraften i evangeliet om Jesus Kristus för vår tid.
- ◆ Femte imperativet: Katoliker och lutheraner bör vittna tillsammans om Guds barmhärtighet genom att förkunna och att tjäna världen.

Arbetet med implementeringen av den fem ekumeniska imperativen på alla nivåer i Svenska kyrkan måste nu synliggöras och gestaltas. Det är viktigt inte minst för det förhållningssätt dessa uttrycker: att alltid börja i det som håller oss samman istället för det som skiljer oss åt, att låta oss påverkas av andra kristna, att synas tillsammans och göra saker tillsammans, både inåt för att upptäcka mer av vår gemensamma tro och utåt i syfte att leva evangeliet. Ett sådant förhållningssätt får positiva effekter för samarbetet även med andra kyrkor än den katolska, och inom Svenska kyrkan mellan olika fromhetstraditioner. Det kan inspirera till utveckling och visa vägar till enhet för att världen ska tro. Svenska kyrkan på nationell nivå bör ta konkret ansvar för receptionsprocessen och kan genom att t.ex. anordna konferenser, seminarier, överläggningar, studiearbete verka för att imperativen levandegörs i hela trossamfundet.

Mot 2017:11 Alingsås m.fl orter den 30 juni 2017

Sofia Särdaqvist (POSK)

Hans-Olof Andrén (POSK)

Anders Roos (POSK)

Bertil Persson (POSK)

Marie Rydén Davoust (POSK)

Anette Nordgren (-)

Maj-Lis Aasa (-)

Tomas Jansson (-)

Kyrkomötet
Motion 2017:12
av Gustaf Bengtsson och Ragnhild Bertius

Nå de onådda

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att inom ramarna för Svenska kyrkans internationella arbete ta fram ett program för att nå de onådda folken med det glada budskapet om hopp, frälsning och nytt liv genom Jesus Kristus.

Motivering

Jesus befallde:

Åt mig har getts all makt i himlen och på jorden. Gå därför ut och gör alla folk till lärjungar: döp dem i Faderns och Sonens och den heliga Andens namn och lär dem att hålla alla de bud jag har gett er. Och jag är med er alla dagar till tidens slut.

Detta var enligt Matteus evangelium (28:18–20) det sista Jesus sade innan han steg upp till Himmelen. Någons sista ord brukar allmänt tillmätas särskild betydelse och så har också skett i kyrkan. Orden har kallats för dop- och missionsbefallningen. De läses vid varje dop och ligger till grund för den kristna kyrkans omfattande missionsverksamhet.

Missionsbefallningen gäller varje kristen och vi har naturligtvis ett särskilt ansvar för vårt eget folk. Därför är det rätt och riktigt att huvudansvaret för missionen ligger hos församlingarna vilket tydligt kommer till uttryck i orden om församlingens grundläggande uppgift. Men Jesus säger dock att uppdraget gäller alla folk. Svenska kyrkan och dess missionsrörelser har historiskt tagit fasta på detta och sänt ut missionärer till folk som ännu inte nåtts av evangeliet. I mottagarländerna har det uppstått självständiga kyrkor som tar eget ansvar för att evangelisera sina folk. I dessa länder är behoven av vår direkta missionsinsats liten. Andra folk i världen saknar däremot helt kyrkor.

Att definiera termen onådda folk är inte helt lätt i en globaliserad värld. Många organisationer använder därför termen minst nådda och räknar med ca 6 000 minst nådda folk omfattande ca 40 procent av världens befolkning. För att nå dessa folk behövs ett omfattande arbete inkluderande bibelöversättning, samarbeten med andra missionsorganisationer och utsända missionärer. Avseende bibelöversättning kan det ofta först behövas ett arbete för att skapa ett skriftspråk. När det gäller samarbeten med andra missionsorganisationer föreslås framförallt de inomkyrkliga missions och väckelserörelserna EFS och ELM samt utomkyrkliga organisationer som Ljus i Öster. Att få utsända missionärer som brinner för att förmedla Jesu kärlek och förlåtelse kräver ett påverkansarbete ute i våra församlingar. Berättelser om missionsarbete behöver spridas för att väcka intresse. Ett program med kortare och längre

Mot 2017:12

missionsinsatser behöver skapas. När någon väl vill detta behöver de få omfattande språk och kulturträning. Det är ju inte våra västerländska värderingar eller egen svenska kultur vi vill förmedla utan det rena evangeliet om Jesus Kristus, hans försonande död och uppståndelse och det budskapet känner inga gränser, vare sig nationella eller kulturella.

Därför föreslås att kyrkostyrelsen snarast vidtar åtgärder för att starta ett sådant program samt avsätter medel i kommande års budget för detta. Arbetet skulle kunna börja i mindre omfattning genom inomkyrkligt påverkansarbete samt samarbeten med existerande organisationer för att sedan växa i takt med att vi får egna utsända missionärer och bibelöversättare.

Södertälje den 30 juni 2017

Gustaf Bengtsson (POSK)

Ragnhild Bertius (POSK)

Kyrkomötet
Motion 2017:13
av Magnus Hedin

Dop av vuxna

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram riktlinjer för dop av vuxna i Svenska kyrkan.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram ett undervisningsmaterial att användas inför dop av vuxna i Svenska kyrkan, samt att översätta materialet till de språk som kyrkostyrelsen anser behövs.

Motivering

Är det något som hindrar att jag blir döpt? (Apostlagärningarna 8:36)

Det händer att vuxna personer söker sig till våra församlingar och ber att få bli döpta.

Det finns de som i många år bekant sig till en annan tro men nu på allvar vill ingå i en kristen församling och därför vill bli döpta. Det finns också de som under sin barndom och uppväxt inte blivit döpta, inte konfirmerade och inte fått någon kristen undervisning men som nu i vuxen ålder vill få kunskap om den kristna tron för att bli döpta. Det är heller inte ovanligt att de som söker sig till oss för att bli döpta inte behärskar det svenska språket.

Jag har under det senaste året ställts inför utmaningen att hjälpa sökande människor genom kristen undervisning fram till dopet. Jag vet att flera församlingar i Svenska kyrkan ställts inför samma frågeställningar och därför anser jag att vi borde ha både gemensamma riktlinjer för hur vi ska gå till väga, men också ett material att använda. Vi bör helt enkelt ha ett dopundervisningsmaterial för vuxna översatt till flera språk så att många kan tillgodogöra sig undervisningen.

Det finns redan god erfarenhet ute i församlingarna just i hur man möter vuxna människor som vill bli döpta så därför bör det inte vara svårt för kyrkostyrelsen att medverka till att ett material för dopundervisning blir verklighet. Ta alltså hjälp av den rika kunskap som redan finns, men gör den tillgänglig för alla församlingar.

Växjö den 5 juli 2017

Magnus Hedin (-)

Kyrkomötet
Motion 2017:14
av Bertil Murray m.fl.

Bikten

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att förbön för den som biktat lyfts in som moment efter avlösning (tillsägande av förlåtelse) och tackbön.
2. Kyrkomötet beslutar att i biktordningen justera föreslagen ordning för syndabekännelse (bön om förlåtelse) till ”syndat med tankar, ord, *gärningar och underlåtelse*”.
3. Kyrkomötet beslutar att som alternativ formel för avlösningen i bikten införa orden ”*löser jag dig från dina synder i Faderns och Sonens och den Helige Andes namn*”.
4. Kyrkomötet beslutar att som fakultativ avslutning på bikten infoga momentet där prästen säger: ”*Gå i frid och bed för mig som också är en syndare.*”

Motivering

I 1986 års handbok infördes förslag till ordning för bikt. I föreliggande förslag till ny kyrkohandbok har denna ordning bearbetats. I stort sett samtliga punkter i nu föreslagen biktordning är fakultativa eller utbytbara mot andra formuleringar. Detta ger välbehövligt utrymme för ett fortsatt användande av de skilda biktordningar som är i bruk. Emellertid torde föreslagen ordning på några punkter behöva kompletteras.

I förslaget står att ”förbön kan infogas”. *Förbön* för den som biktat bör dock vara ett självklart inslag i handbokens ordning för bikt.

I förslaget till syndabekännelse (bön om förlåtelse) används formuleringen om att den biktande ”syndat med tankar, ord och *gärningar*”. En djup erfarenhet från biktsammanhanget är att även underlåtelseorna tillhör det som plågar. Det vore därför bättre att som förslag ha formuleringen ”*syndat med tankar, ord, gärningar och underlåtelse*”.

I förslaget till avlösning används ord som motsvarar dem som används efter den gemensamma bekännelsen i kyrkans allmänna gudstjänster. Det vore av värde att som alternativ också tillfoga den kraftfullare formeln: ”*löser jag dig från dina synder i Faderns och Sonens och den Helige Andes namn*”.

En spridd och ofta använd avslutning på bikten är att prästen säger: ”*Gå i frid och bed för mig som också är en syndare.*” Orden ger uttryck för att prästen står i samma belägenhet och i behov av Guds nåd som den som biktat. De är trösterika och ger samtidigt en enkel uppgift till den som biktat. Orden bör infogas i förslaget till biktordning, åtminstone som ett fakultativt moment.

Mot 2017:14 Uppsala, Malmö och Vara den 7 juli 2017

Bertil Murray (FK)

Berth Löndahl (FK)

Leif Nordlander (FK)

Kyrkomötet
Motion 2017:15
av Bertil Murray

Alternativ mässmusik

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar i första hand att som alternativ musik för mässan i nya kyrkohandboken anta bifogade* tonsättningar i sin helhet.
2. Kyrkomötet beslutar i andra hand att som alternativ för mässan i nya kyrkohandboken anta ett urval av bifogade tonsättningar.

Motivering

Nedanstående* tonsättningar till mässans ordinarium utgör en sedan mer än tio år väl beprövad serie, som dock inte uppmärksammats i arbetet med underlag för en ny handbok. Den lockar fram en djup sångglädje i församlingen. Sannolikt finns på motsvarande sätt annan liturgisk musik som använts lokalt i församlingar men som inte samlats in av handboksarbetets ansvariga. I första hand bör därför fastställandet av musik skjutas framåt i tiden. Om detta motioneras på annan plats. I den mån som fastställande av musik ändå sker under höstens kyrkomöte bör bifogad serie fogas till den av kyrkomötet fastställda musiken.

Uppsala den 11 juli 2017

Bertil Murray (FK)

---

* Noter och texter får av upphovsrättsliga skäl inte publiceras här.

Kyrkomötet
Motion 2017:16
av Berth Löndahl och Leif Nordlander

Utredning av indirekta val

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att tillsätta en utredning för att pröva möjligheten av indirekta val på stifts- och nationell nivå.

Motivering

Kyrkovalet är en för Svenska kyrkan påtagligt komplicerad process. Å ena sidan kan man säga att det främjar kyrkans demokrati, å andra sidan är dels valdeltagandet trots omfattande kampanjer lågt, dels är kostnaderna omotiverat höga. Till detta kommer att varje valår medför en ökad förlust av medlemmar.

Ända fram till år 2000 var det indirekta val för stiftsfullmäktige och kyrkomöte. Processen var enklare och billigare men framför allt var indirekta val ett uttryck för Svenska kyrkans grundläggande organisation – att församlingen utgjorde basen. Valet var då sådant att man valde till kyrkofullmäktige eller, då det var kyrkostämman, till kyrkoråd. Dessa i sin tur utsåg inför val till stift och nationell nivå elektorerna som företrädde församlingarna. Därigenom företrädde man inte främst en gruppering utan en församling. Detta utgick således från kyrkans egen struktur.

Det finns därför anledning att på nytt pröva den modellen för kyrkovalet. Fördelarna skulle vara många. Demokratien skulle snarare stärkas genom att det direkta valet då skulle vara till den lokala församlingen. Engagemanget bland Svenska kyrkans medlemmar skulle förmodligen öka eftersom det skulle handla om mer närstående angelägenheter. Hela valprocessen skulle bli billigare och som sagt, det skulle synliggöra att församlingen är kyrkans grundläggande enhet. Om man skulle använda ordet makt, så kan man säga att makten då skulle komma nerifrån, från själva basen, inte uppifrån.

Bunkeflo och Vara den 7 juli 2017

Berth Löndahl (FK)

Leif Nordlander (FK)

Kyrkomötet
Motion 2017:17
av Berth Löndahl och Leif Nordlander

Språkliga revideringar i kyrkohandboken

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att låta göra en språklig revidering av förslaget till kyrkohandbok för att undvika banala fraser och tidstypiska signalord.

Motivering

Kritiken mot språket i handboksförslaget har varit påtaglig. I en artikel i Kyrkans tidning 6/2017 redovisas hur artiklar om språket i handboken förhållit sig. Då är det uppseendeväckande att av ca 130 artiklar var ca 90 negativa och ca 40 neutrala. Ingen var positiv. Utfallet talar för sig självt och är värt att reflektera över.

Kyrkohandboksförslaget har stor språklig bredd med mer eller mindre gott resultat. Goda formuleringar med såväl historisk som ekumenisk bredd och som är teologiskt välformulerade finns det mycket av. Annat håller dock inte måttet för ett gott språk utan liknar närmast banala fraser. Som spontana formuleringar av prästen fungerar de kanske bra, som i kyrkohandboken stadfästa formuleringar är de mer tveksamma. Av kyrkohandbokens språk måste krävas att det har slitstyrka, teologisk halt, en viss tidlöshet och att tidstypiska signalord och banala fraser undviks. De senare förlorar snabbt sin fräschör, varför det förslag till kyrkohandbok som nu föreligger, lär åldras i förtid om det skulle antas.

Här kan endast ges ett par exempel på formuleringar, som fungerar som tillkomna i stunden men inte för en handbok som ska ha giltighet och bärkraft under lång tid och i hela Svenska kyrkan. Ett exempel är Per Harlings i och för sig fina visa ”Du är helig, du är hel” (nr 709 i psalmbokstillägget) som ett alternativt *Sanctus* (Helig alt 4), men dels är det tveksamt om orden tål att slitas på (är den inte redan utsliten?), dels försvinner *Benedictus* (”Välsignad vare han som kommer i Herrens namn”). Ett annat exempel är inledningsord alternativ 5, ett på sina håll i och för sig använt inslag men håller det i längden? Exempelen skulle kunna mångfaldigas.

Alltför många av de nyskrivna texterna visar en kyrka på reträtt, som saknar tillit till kraften i mässan och vars känsla för heligheten blivit osäker. Det blir en kyrka vars gudstjänster smyger fram i filttofflor, rädd att säga någonting som säger någonting. Men språket måste andas helighet och bäras av tidlöshet därför att Gud är helig, att kyrkan handlar sakramentalt och hennes historia sträcker sig genom tvåtusen år i det förflutna och i framtiden intill den dag då Kristus kommer åter. Liturgin är, som någon har sagt, ”till för att samtidigt uppenbara och dölja Gud”. Den bör ha, som Basileios den store visade på, en ”avsiktlig gåtfullhet”.

Bunkeflo och Vara den 11 juli 2017

Berth Löndahl (FK)

Leif Nordlander (FK)

Kyrkomötet
Motion 2017:18
av Berth Löndahl och Leif Nordlander

Utvärdering av strukturutredningen

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att tillsätta en utredning för att utvärdera konsekvenserna av strukturutredningens genomförande.

Motivering

Att redan efter ett år återkomma med en motion om utvärdering av strukturutredningen kan synas onödigt. En motion till 2016 års kyrkomöte av undertecknad i samma fråga avsågs då, dock med den uttalade viljan att en utvärdering måste göras men att tiden ännu inte var mogen 2016. Flera talare för olika grupperingar talade då för motionens syfte och stödde den i sak om ännu inte i tid.

Nu skriver vi 2017. Om kyrkomötet beslutar att en utvärdering ska ske lär den inte kunna påbörjas förrän i slutet av 2018, alltså cirka fem år efter att den i strukturutredningen föreslagna organisationsförändringen genomfördes. Detta är en uppseendeväckande lång tid, bättre vore att redan när beslutet togs om förändringen, så hade man också beslutat om en kontinuerlig utvärdering för att inte fördröja nödvändiga förändringar av sådant som kanske inte blev så bra.

Ett av motiven till strukturutredningens förslag var att hejda församlingsdöden. Har den intentionen också infriats? Eller finns en tendens till att stora pastorat med många församlingar också förändras till enförsamlingspastorat, vilket i så fall har minskat antalet församlingar än mer?

En utvärdering krävs inte minst utifrån exempelvis följande frågeställningar – och här återkommer jag delvis till liknande formuleringar som i motionen 2016:

- Hur har ekonomin i pastoraten påverkats? Har den blivit bättre eller sämre?
- Har den organisatoriska förändringen främjat främst verksamheten eller administrationen? Det finns en tendens i stora organisationer att man med förändringar mer löser administrativa problem än verksamhetsrelaterade.
- Vilka konsekvenser har förändringen av var besluten fattas fått? Har beslutsprocesserna blivit snabbare med kortare beslutsvägar eller tvärtom?
- Vilka har följderna blivit i fråga om balansen mellan de som lokalt utför den egentliga verksamheten och de administrativa kanslierna?
- Tjänstetillsättningar? Har den nya organisationen medfört fler eller färre sökande till tjänster i de stora pastoraten.
- Vilka skillnader föreligger mellan följderna för de små landsortspastoraten och de stora pastoraten som t.ex. Lund, Helsingborg, Örebro och Malmö. Har den nya organisationen varit bra eller mindre bra oavsett storlek?

- Mot 2017:18
- Hur uppfattar aktiva gudstjänstdeltagare, andra deltagare i kyrkans verksamhet respektive mer passiva kyrkomedlemmar förändringarna? Har gudstjänstlivet främjats av omorganisationen?
  - En avsikt med strukturutredningen var att de små församlingarna skulle räddas? Har detta uppnåtts? På inte så få håll tycks trenden ha varit den motsatta, nämligen att det stora pastoratet har organiserats som en enda församling.
  - Hur upplever ledamöter i församlingsråd, verksamhetsråd eller motsvarande och kyrkoråd den nya organisationen?
  - Hur uppfattar kyrkans nya chefer på olika nivåer reformen? Hur bedömer tidigare kyrkoherdar som blivit arbetsledare i lokala enheter omorganisationen?

Bunkeflo och Vara den 5 juli 2017

Berth Löndahl (FK)

Leif Nordlander (FK)

Kyrkomötet
Motion 2017:19
av Berth Löndahl och Leif Nordlander

Prefationer och eukaristiska böner

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar i första hand att de prefationer och eukaristiska böner som finns medtagna i det av Artos förlag år 2008 utgivna missalet införs i nya kyrkohandboken som möjliga alternativ.
2. Kyrkomötet beslutar i andra hand att de prefationer och eukaristiska böner som finns medtagna i det av Artos förlag år 2008 utgivna missalet anges i nya kyrkohandboken som tillåtna att använda.

Motivering

I förslaget till kyrkohandbok föreligger några alternativ till prefationer och eukaristiska böner, dock alltför få till antalet för att kunna göra kyrkoårets variation synligt även i den delen av liturgin. Några av dessa prefationer och eukaristiska böner är utmärkta, andra är utformade på ett sådant sätt att anamnesen är otillräcklig och epikles och doxologi saknas. Men oavsett bönerns utformning är, så som sagt, alternativen alltför få för att framhäva kyrkoårets skiftningar och rika karaktär.

I det av Glamsjö, Isacson och Löwegren utgivna missalet på Artos/Norma förlag (2008) finns ett antal prefationer och eukaristiska böner med tydlig struktur och goda teologiska formuleringar med ekumenisk bredd. Genom att alternativen där är många kan variationen över kyrkoåret bli tydligare och tillvaratas på ett utmärkt sätt.

Det vore därför av värde att även dessa prefationer och eukaristiska böner införs i kyrkohandboken, i första hand som en utökning av de alternativ som nu föreslagits, i andra hand som en i handboken angiven möjlighet.

Bunkeflo och Vara den 5 juli 2017

Berth Löndahl (FK)

Leif Nordlander (FK)

Kyrkomötet
Motion 2017:20
av Berth Löndahl m.fl.

Teologiska revideringar i kyrkohandboken

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att låta göra en teologisk översyn av förslaget till kyrkohandbok med hänsyn till ekumenisk, historisk och allmänkyrklig liturgisk tradition.

Motivering

Förslaget till ny kyrkohandbok har nagelfarits. Mycket har ifrågasatts, somligt lovordats medan annat har kommit i skymundan. Till det mest uppmärksammade hör den musikaliska kvaliteten medan det teologiska perspektivet berörts ganska litet. Skälet lär nog inte vara att förslagets teologi är god utan att det finns en undran om det är meningsfullt att diskutera frågan. Om man ser till varje enskilt moment, så finns det alternativ som är teologiskt bärkraftiga och som har rötter i kyrkans djupa tradition. Det är bra.

I en artikel i Kyrkans tidning 6/2017 redovisas hur artiklar om teologin i handboksförslaget har förhållit sig. Av ca 40 artiklar var ca 18 negativa, övriga neutrala. Och *ingen* var positiv. Det väcker en undran om varför och på vad sätt teologin är bristfällig.

En kyrkohandboks teologi syns inte bara i vad som sägs utan också i vad som undviks att sägas. Här blir förslaget problematiskt. För mässans ordo räcker det inte med att de fyra delarna, samling, ordet, måltiden och sändningen, finns där. De måste också fyllas med ett innehåll som teologiskt och språkligt kan kännas igen oavsett var inom Svenska kyrkan man firar gudstjänst – och än mer, att det föreligger en ekumenisk samhörighet, historisk kontinuitet och biblisk förankring.

Det förslag som föreligger ger anledning att förmoda att kyrkohandboks-kommittén inte sällan avsiktligt velat undvika väsentliga teologiska utsagor och klassiska liturgiska formuleringar. Visserligen angavs i direktiven att man i handboksarbetet skulle beakta det inklusiva språket. Men risken är uppenbar att klassiska begrepp som det råder ekumenisk konsensus om på många håll riskerar att lysa med sin frånvaro. Det går att kryssa sig fram genom att i moment efter moment välja sådana alternativ att det blir tveksamt, huruvida den mässa som firas kan betraktas som förankrad i kyrkans tro. Ibland tar sig försöken att ge utrymme för alternativ till tilltal och begrepp som Herre, Fader, Son, Frälsare och synd nästan komiska uttryck. Inte minst i inledningsorden har banala fraser letat sig in där tidlösa och beprövade formuleringar ersatts av närmast pekorala inslag, vilka för stunden kan tilltala som attraktiva och inkännande. I stort sett är det endast ett icke-fakultativt moment som bevarar kyrkans tro på Gud som Fader, nämligen den bön som Jesus lärt oss, *Vår fader*.

Så är det inledande alternativet ”I Guds, den treeniges namn” en i och för sig god formulering men om avsikten är att undvika den klassiska treenighetsbekännelsen till Fadern och Sonen och den helige Ande, så bottnar det i samma tveksamma utsaga som den allt mer förekommande formeln: I Skaparens, befriarens och livgivarens namn. Guds funktion framhävs framför Guds person och vad Gud gör – skapar, befriar och ger liv – betonas mer än vem Gud *är* – Fader, Son och helig Ande. Handlandet betonas mer än varandet som ligger i själva gudsnamnet *Jag är*.

I flera av inledningsorden och syndabekännelserna är det påtagligt att man vill undvika begreppet synd. Alternativ 4 för syndabekännelsen och alternativ 2 för förlåtelseordet är exempel. Men synd helas inte, den försonas och förlåts. Om detta blir tydligt blir även Kristi gärning oklar.

De alternativa svaren på bibelläsningarna är ett annat exempel på tvetydighet: ”Så lyder Herrens ord/Guds ord/bibelns ord”. Att välja alternativet ”bibelns ord” kan befaras vara ett sätt att undvika såväl bekännelsen att Bibeln är Guds levande ord som att inte uttala det hierarkiska Herre. Risker är att bibelordet reduceras till en bok om Gud mer än ett Herrens tilltal till församlingen. Det val som textläsaren gör handlar således inte bara om en formulering utan om tro och bekännelse.

Men fenomenet återfinns i fler moment där man strävat efter nya formuleringar. I *Sursum corda* ska vi som gudstjänstfirare låta ”vårt tack till Gud strömma fram” och i *Agnus Dei* sjungs det: ”Guds Lamm, du möter oss i bröd och vin, helar oss och ger oss av din frid”.

Problemet med många av de nya formuleringarna är att de lär nötas ut, den teologiska stringensen blir otydlig och någonting av det Allraheligaste, som vi i mässan står inför, döljs. Det är fullt möjligt att fira en teologiskt ekumeniskt och historiskt haltlös mässa, inte främst genom vad som sägs utan genom vad man undviker att säga, bekänna och bedja. Få gudstjänstfirare är bekanta med Svenska kyrkans bekännelseskriterier utan det är genom att fira mässa som kyrkans tro och bekännelse inövas i oss som kristna. Vad vi ber blir vad vi tror, lever och bekänner.

Liturgins teologi och dess språkliga uttryck kräver en tidlöshet för att bära mitt i tiden. Att fira mässa är mer än en handling i nuet. Den firas i gemenskap med dem som gått före oss och som kommer efter oss. Och med dem som firar den på andra håll i världen. Det är vare sig prästens uppfattning eller dagens aktuella trosmönster som ska färga mässan utan det gemensamma allmänkyrkliga liturgiska arvet. En kyrkohandbok som liknar ett smörgåsbord, där varje församling och präst kan ta för sig av sina favoriter, riskerar att bli ett uppbrott från den stora kyrkogemenskapen i alla tider och överallt.

Bunkeflo, Vara och Stockholm den 11 juli 2017

Berth Löndahl (FK)

Leif Nordlander (FK)

Kjell Petersson (FK)

Kyrkomötet
Motion 2017:21
av Berth Löndahl m.fl.

Avslag på kyrkohandboksförslaget

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå förslaget till kyrkohandbok.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utse en ny arbetsgrupp för att komma med ett nytt förslag till kyrkohandbok.

Motivering

Det förslag som föreligger till kyrkohandbok har kritiserats hårt och på många sätt. Kritiken kan sammanfattas i några punkter:

- ◆ Kritiken mot själva handboksarbetet har gällt sådant som avsaknad av öppenhet, toppstyrning, bristande lyhörddhet för kritik och synpunkter, hemligstämpling av dokumentation osv. Misstron har varit påtaglig.
- ◆ Kritiken mot musiken i förslaget har varit kraftig. Omtag hade behövts på ett tidigt stadium, vilket de många avhoppnen av musikalisk expertis visar.
- ◆ Kritiken mot den språkliga halten har varit förödande. I en artikel i Kyrkans tidning 6/2017 redovisas hur artiklar om språket i handboken har förhållit sig. Då är det uppseendeväckande att av ca 130 artiklar om språket var ca 90 negativa och ca 40 neutrala. *Ingen* var positiv. Utfallet talar för sig självt.
- ◆ Kritiken mot teologin har även den varit kraftig, även om antalet artiklar i frågan varit färre. Ca 40 artiklar varav ca 18 var negativa, övriga neutrala. Och *ingen* var positiv.

En så förödande och i stort sett enig kritik visar på att förtroendet för handboken kommer att vara litet. Att inte ta detta på allvar är just – allvarligt.

Vi yrkar därför på avslag på förslaget till kyrkohandbok.

Bunkeflo m.fl. orter den 16 juli 2017

Berth Löndahl (FK)

Leif Nordlander (FK)

Dag Sandahl (FK)

Kjell Petersson (FK)

Evelina Johansson (FK)

John-Erik Stuesson (FK)

Stefan Aro (FK)

Bertil Murray (FK)

Dan Sarkar (FK)

Hans Weichbrodt (FK)

Fredrik Sidenvall (FK)

Kyrkomötet
Motion 2017:22
av Anders Roos m.fl.

Ekumeniskt möte 1925 och 2025

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att på lämpligt sätt högtidlighålla det ekumeniska mötet i Stockholm 1925, lämpligen år 2025.

Motivering

I augusti 1925 hölls i Stockholm på ärkebiskopen Nathan Söderbloms initiativ och inbjudan ett epokgörande ekumeniskt möte. Trots att mötet hölls i skuggan av det första världskriget och i en fortsatt spänning mellan de länder som deltagit i kriget anses mötet ha haft en viktig funktion för avspänning och fred. Vad det betytt för det fortsatta ekumeniska arbetet och umgänget mellan olika kristna kyrkor i världen är lätt avläsbart i den fortsatta ekumeniska rörelsen där Svenska kyrkan har en väsentlig roll.

Svenska kyrkan beskriver sig själv som en brobyggarkyrka, en kyrka som vill bygga broar med och mellan andra kristna kyrkor runt om i världen. Deltagandet i Kyrkornas världsråds och Lutherska världsförbundets arbeten är en naturlig och viktig del i arbetet.

Nathan Söderbloms roll som religionshistoriker och hans kontakter med andra religioner har också inspirerat till en fortsatt och intensiv religionsdialog, inte minst i sökandet efter Det heliga och Den Helige.

Även om stockholmsmötet 1925 rönt en del kritik och att inte alla stora kristna kyrkor var närvarande är ändå det allmänna omdömet att mötet var framgångsrikt och av stor betydelse för det fortsatta kristna arbetet i världen.

I stockholmsmötet utgjorde gudstjänsterna en ryggrad och Söderblom var noga med att Kristus skulle vara centrum i samtal och överläggningar.

Det finns all anledning att på något sätt högtidlighålla hundraårsminnet av det ekumeniska mötet i Stockholm 1925 och att på så sätt ytterligare stärka det ekumeniska arbetet.

Upplands Väsby den 13 juli 2017

Anders Roos (POSK)

Anders Brunnstedt (POSK)

Marie Rydén Davoust (POSK)

Kyrkomötet
Motion 2017:23
av Karl-Gunnar Svensson

Snabbare registrering av vigsel

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att med Skatteverket göra det möjligt att registrering av vigsel kan ske snabbare också med hänsyn taget till EU-direktivet 2016/679.

Motivering

Anledningen till motionen är att möjliggöra en snabbare hantering av vigselregistrering också med tanke på EU-direktivet 2016/679 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter.

Sedan Skatteverket tog över registrering av vigslar kan det ibland ta upp till två veckor innan en vigsel enligt Svenska kyrkans ordning blir registrerad på Skatteverket.

Först tar det blivande brudparet ut hindersprövning och får den i pappersform tillsammans med vigselintyget som de lämnar till vigselförrättaren.

När vigseln har blivit utförd skrivs vigselintyget på av vigselförrättaren och bokförs i Svenska kyrkans datasystem. Därefter sänds vigselintyget vidare till Skatteverket i pappersform med underskrift och alla de uppgifter som hör till. Vigselintyget ska lämnas av vigselförrättaren så snart som möjligt och likaså, så snart som möjligt, skickas till Skatteverket. Sedan kan det ändå dröja innan vigseln registreras och uppgifterna att de som blivit vigda finns registrerade som vigda.

Den här fördröjningen kan innebära problem för det vigda paret, särskilt om de ska ut på sin bröllopsresa och vill finnas registrerade som vigda.

Visst kan det finnas lösningar på det här med vigselbevis och annat för att visa att paret verkligen är vigda, men det vore smartare om det fanns möjlighet att göra registreringen snabbare.

I vår tid med datasystem så borde det vara möjligt. Det skulle kunna införas en modell som gjorde att när vigsel antecknas i Svenska kyrkans datasystem, så skulle det kunna kopplas direkt till Skatteverkets datasystem.

Det borde kunna möjliggöras också med hänsyn tagen till hur PUL kommer att se ut efter det nya EU-direktivet som gäller från 1 januari 2018 *Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter* samt övriga nationella dataskyddsbestämmelser som kan bli en följd av detta.

Samtidigt som EU-direktivet skriver i punkt 3: ”skyddet av fysiska personers grundläggande rättigheter och friheter vid behandling av personuppgifter och att säkerställa det fria flödet av personuppgifter mellan medlemsstaterna”, finns det också i punkt 10 följande skrivning:

Vad gäller behandlingen av personuppgifter för att fullgöra en rättslig förpliktelse, för att utföra en uppgift av allmänt intresse eller som ett led i myndighetsutövning som utförs av den personuppgiftsansvarige, bör medlemsstaterna tillåtas att behålla eller införa nationella bestämmelser för att närmare fastställa hur bestämmelserna i denna förordning ska tillämpas.

Eftersom vi ofta talar om att hänsyn ska tas till person i första hand, vilket också EU-direktivet har som utgångspunkt, vore det en fördel om beslut och överenskommelse skulle kunna fattas som gör det möjligt att en registrering av en vigsel i Svenska kyrkans ordning ska kunna bli registrerad så snabbt som möjligt.

Det borde det vara väsentligt att frågan om EU-direktivet inte blir en fråga där myndighet, som Skatteverket, och Svenska kyrkan kommer ännu längre ifrån varandra. EU-direktivet och den lagstiftning som blir en följd av det borde kunna harmoniseras i frågor som berör kyrkobokföring och de uppgifter om personuppgifter som förs för medlemmarna i Svenska kyrkan, så att digitaliserade personuppgifter inte drabbar enskilda personer på ett negativt sätt, vilket skulle kunna bli särskilt tydligt i hanteringen av vigselregistrering.

Därför borde kyrkostyrelsen få uppdraget att komma fram till någon överenskommelse med Skatteverket eller annan instans som skulle göra det möjligt att registrering av vigsel kan ske snabbare också med hänsyn taget till EU-direktivet 2016/679.

Träslövsläde den 29 juni 2017

Karl-Gunnar Svensson (KR)

Kyrkomötet
Motion 2017:24
av Anette Nordgren m.fl.

Medlemskap i Svenska kyrkan

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att göra en översyn av 29 kap. 1 och 2 §§ av kyrkoordningen angående medlemskap i Svenska kyrkan, särskilt vad avser kravet på medborgarskap.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att göra en översyn av 29 kap. 6 § av kyrkoordningen angående beslut om medlemskap i Svenska kyrkan.

Motivering

Av kyrkoordningens 29 kap. 1 § framgår att *”En person som är svensk medborgare, eller utländsk medborgare bosatt i Sverige, får tillhöra Svenska kyrkan. Kyrkostyrelsen får besluta att även någon annan person får tillhöra Svenska kyrkan.”*

Svenska kyrkan är inte längre en statskyrka och ordet ”medborgare” framstår som en rest från den tiden. Paragraf 2 lyder: *”Den som döps i Svenska kyrkans ordning, blir upptagen i Svenska kyrkan.”* Detta stämmer överens med det samfund som Svenska kyrkan är idag, men kan tyckas motsäga 1 §. Många församlingsmedlemmar i vår utlandskyrka har inte längre svenskt medborgarskap p.g.a. olika länders medborgarskapslagstiftning. När barn till sådana medlemmar döps i Svenska kyrkans ordning blir de ”upptagna i Svenska kyrkan” enligt 2 § men ”tillhör” inte Svenska kyrkan enligt 1 §. Detta är minst sagt förvirrande, och har troligen sin bakgrund i att medlemskapet egentligen har två olika innebörder. Dels finns det en ”religiös” innebörd (”statusen”) som innebär att man genom dopet upptas i kyrkan och blir kristen. Denna status består livet ut (och även därefter) oavsett i vilket land man bor och oavsett vilken församling och kyrka man senare kommer att tillhöra. Den andra innebörden är ett ”föreningsrättsligt” (tidigare kyrkokommunalt) medlemskap som innebär att om man döps i Svenska kyrkans ordning (och fått statusen medlem) och dessutom är bosatt i Sverige så blir man även föreningsrättsligt medlem i det registrerade trossamfundet Svenska kyrkan och den församling där man är bosatt (eller undantagsvis i en icke territoriell församling i Sverige). Regelverket verkar inte räkna med förekomsten av utlandskyrkan.

På Svenska kyrkans hemsida står: *”Den som döps blir i och med dopet medlem i Svenska kyrkan och får ta emot nattvarden.”* Det står även att *”Du blir medlem i kyrkan genom ditt dop. Är du redan döpt i ett annat kristet samfund kan du bli medlem i Svenska kyrkan efter ett samtal med ansvarig präst i din församling.”* Således borde ordet ”medborgare” strykas ur kyrkoordningen och det klart framgå att dopet är medlemsgrundande, i enlighet med informationen på kyrkans hemsida.

Även 6 § behöver ses över i förhållande till de kyrkoherdar som arbetar i utlandsförsamlingar. I paragrafen står det att *”Frågor om upptagande i kyrkan prövas*

av kyrkoherden för den församling där den som ärendet rör, enligt 35 kap. 1 a–6 §§, ska vara kyrkobokförd.” Det står även ”För den som inte är folkbokförd i Sverige prövas frågor om inträde i och utträde ur kyrkan av kyrkostyrelsen. Även kyrkoherden för en utlandsförsamling får pröva frågor om inträde i och utträde ur kyrkan för den som inte är folkbokförd i Sverige men är eller får vara medlem i utlandsförsamlingen.”

Det är oklart vem som prövar/beslutar om inträde och utträde. En kyrkoherde som arbetar i Sverige har förtroendet att besluta om inträde i Svenska kyrkan, men när kyrkoherden arbetar i en utlandsförsamling, kan det tydas som att ansökan måste skickas till kyrkostyrelsen. Eller gäller det endast utländska medborgare som vill bli medlemmar i utlandsförsamlingen? Eftersom detta inte tycks helt klart i 6 § behöver det klargöras. Rimligen bör en kyrkoherde alltid, oavsett anställning i Sverige eller i en utlandsförsamling, ha rätt att pröva/besluta om inträde eller utträde. Hemsidans ordalydelse ovan borde alltså också gälla kyrkoherdar i Svenska kyrkans utlandsförsamlingar.

Många församlingsmedlemmar i utlandskyrkan kan på grund av lagstiftningen inte behålla sitt svenska medborgarskap. Detta är tragiskt nog. Då borde vi inte ha regler som medför att de inte genom kyrkoherden direkt skall kunna förbli medlemmar i den kyrka de tillhört sedan länge.

När Svenska kyrkans medlemsregister datoriserades under 1990-talet ”föll” de flesta utflyttade svenskar ”ur” detta. I dessa fall bör kyrkoherden kunna besluta och inte behöva skicka varje enskilt fall till kyrkostyrelsen.

Medborgarskapsfrågan berör kanske inte bara utlandskyrkan. En aktuell fråga är hur alla utländska medborgare utan bostad och uppehållstillstånd, som döps här, skall betraktas? Ett klagörande behövs och kyrkoordningens bestämmelser behöver ses över. Även kyrkans hemsida behöver ändras.

Aten m.fl. orter den 16 juli 2017

Anette Nordgren (-)

Maj-Lis Aasa (-)

Hans-Olof Andrén (POSK)

Ingrid Smittsarve (C)

Kyrkomötet
Motion 2017:25
av Anette Nordgren och Maj-Lis Aasa

Folkbildning i utlandsförsamlingarna

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att tillsammans med Sensus begära av Folkbildningsrådet att de justerar bidragsvillkoren till studieförbunden så att folkbildningsverksamhet i ”Svenska kyrkans lokaler” i utlandet jämställs med folkbildningsverksamhet i Sverige för att möjliggöra att den folkbildningsverksamhet som genomförs i utlandsförsamlingarna kan rapporteras på samma sätt som i Sverige.

Motivering

I villkoren och fördelningskriterierna till studieförbund, senast antaget av Folkbildningsrådets styrelse 14 december 2016, dnr 327, 2016, 092, anges under rubriken 4.3 Avgränsningar att ”Folkbildningsverksamhet som anordnas utanför Sverige ger inte rätt till statsbidrag”.

Alla utlandsförsamlingar bedriver verksamhet som kan rapporteras som folkbildningsaktiviteter och därmed ge statsbidrag till studieförbundet Sensus. Det är t.ex. körövningar, läsecirklar, språkcirklar och mängder av kulturprogram.

Det behöver således inte skapas ny verksamhet men utlandsförsamlingarna borde ges samma möjlighet som församlingarna i Sverige att rapportera sin verksamhet till Svenska kyrkans studieförbund och därmed erhålla statsbidrag till verksamheten.

Det skulle dessutom underlätta en del i finansieringen av verksamheter i utlandsförsamlingar.

Förslaget är alltså inte att begränsningen ska tas bort. Den statsbidragsgrundande folkbildningen bör även fortsättningsvis ske i Sverige. Men ett undantag borde kunna formuleras för verksamhet som sker i utlandsförsamlingarnas egna lokaler. De skulle kunna få uppfattas som en del av Sverige. Det är en tydlig och enkel avgränsning av ett undantag som Sensus kan kontrollera och följa upp i sitt kvalitetsarbete. Därmed ges en möjlighet för svenskar i utlandet att delta i folkbildningsarbetet på samma sätt som i församlingar i Sverige.

Självfallet kan inte den rapporterade verksamheten i utlandsförsamlingarna ligga som underlag för bidrag från landsting/regioner och kommuner då den genomförs utanför Sverige.

Aten och Los Angeles den 16 juli 2017

Anette Nordgren (–)

Maj-Lis Aasa (–)

Kyrkomötet
Motion 2017:26
av Niklas Grahn

Könsfördelningen i Svenska kyrkan

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att genomföra en kartläggning över hur könsfördelningen ser ut i Svenska kyrkan bland deltagare i olika verksamheter, volontärer och anställda. Kartläggningen ska ske på församlings-, stifts- och nationell nivå.
2. Kyrkomötet beslutar att kyrkostyrelsen utifrån kartläggningen återkommer till kyrkomötet med förslag till hur en jämn könsfördelning på sikt ska uppnås.

Motivering

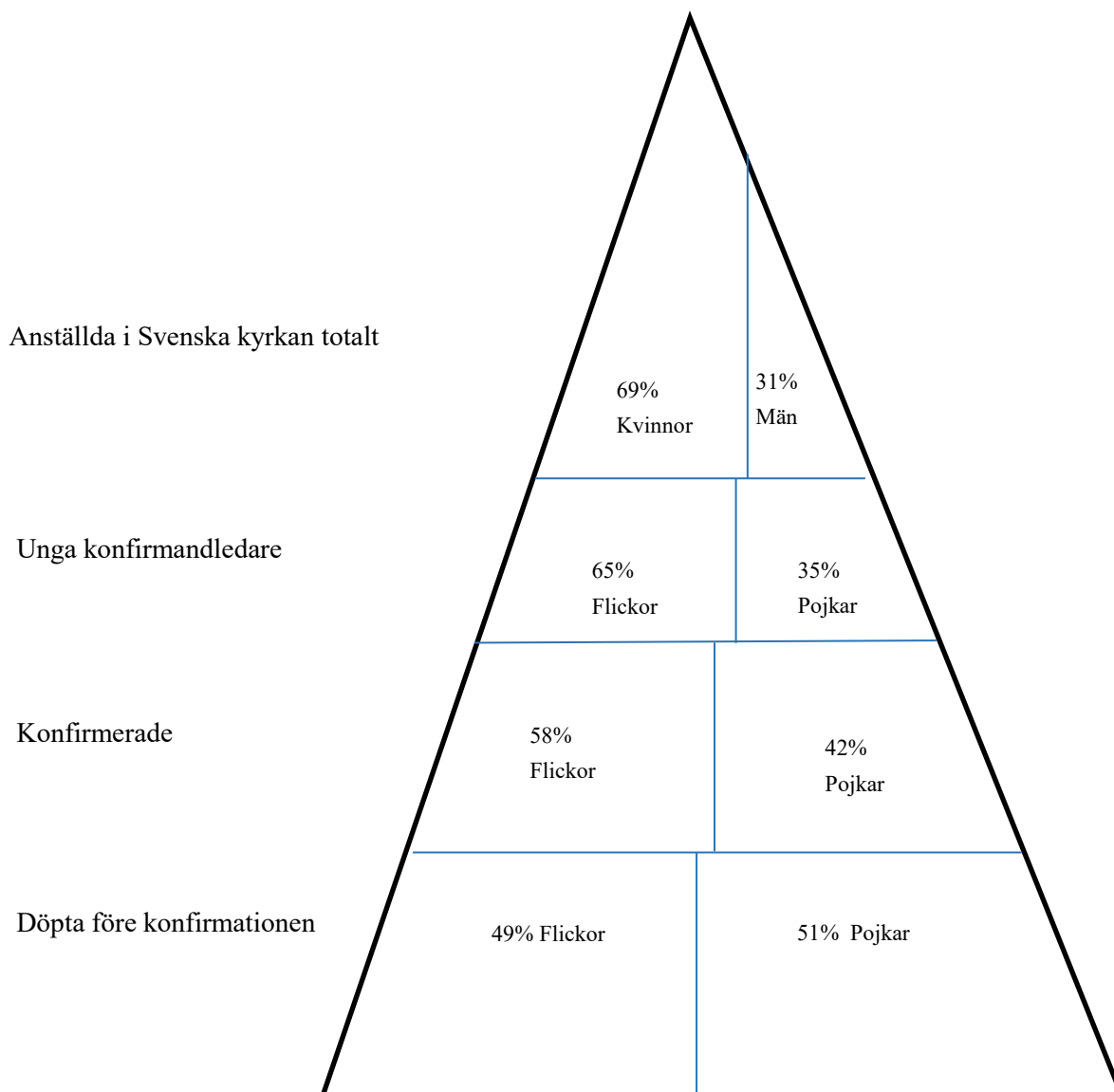
Det råder en stor obalans inom Svenska kyrkan när det gäller hur många kvinnor respektive män som deltar i församlinglivet. Denna obalans finns även när det gäller volontärer och anställda på kyrkans alla nivåer. T.ex. framgår det i kyrkostyrelsens skrivelse 2017:2 att av de anställda på Svenska kyrkans nationella nivå i Sverige är 68 procent kvinnor.¹ Det är påfallande tyst om denna fråga samtidigt som det tycks som om obalansen över tid ökar allt mer. Den finns redan i församlingarnas barnverksamhet och tycks öka för varje åldersspann.

I ett kapitel i boken *Nyckeln till Svenska kyrkan* lyfter Erika Willander fram hur obalansen i könsfördelning ökar från de barn som döps/konfirmeras och som blir unga ledare.² Vi talar ofta om unga konfirmandledare som en av kyrkans viktigaste rekryteringsgrupper för kyrklig tjänst. Men i denna grupp saknas alltså i hög grad en stor grupp, pojkar.

---

¹ Inom många områden i samhället har det skapats en ökad medvetenhet kring frågor om könstillhörighet, genus, och jämställdhet. Många människor upplever att de har en annan könsidentitet än den de har fötts till och tillskrivs av samhälle och omgivning. Varje försök att kategorisera människor i de två grupperingarna kvinnor och män, dvs. efter biologiskt kön, är på flera sätt problematisk och en begränsning. Samtidigt är denna uppdelning den enda som än så länge finns tillgänglig när det gäller statistik i Svenska kyrkan.

² Willander, 2016, s 32 f.

³ Siffran för unga konfirmandledare avser könsfördelningen bland de som besvarat enkät till deltagarna i utbildningen för unga konfirmandledare i Härnösands stift. Siffrorna för döpta och konfirmerade avser år 2015 och är hämtade från Svenska kyrkans statistikdatabas och är procent av det totala antalet som döptes och konfirmerades. Det kan förvåna att det är fler pojkar än flickor som döps men en förklaring är att det föds fler flickor än pojkar. Siffrorna för anställda är hämtade från Lönestatistik för Svenska kyrkan år 2016. Könsfördelningen bland de som arbetar med pedagogiska uppgifter, diakoniuppgifter, prästuppgifter och musiker i Svenska kyrkan är:

	Kvinnor %	Män %
Pedagogiska uppgifter	85	15
Diakoniuppgifter	87	13
Prästsuppgifter	47	53
Musiker	64	36

Det finns behov av att Svenska kyrkan genomför omfattande ”Genuskonsekvensanalyser”. Behovet av sådana analyser torde gälla alla kyrkans verksamheter t.ex. barn, konfirmandarbete, körer, studiegrupper, öppen verksamhet för alla åldrar, gudstjänstfirare, volontärer, anställda och skulle kunna vara en del av varje församlingsinstruktion. För att lägga grunden till ett sådant arbete finns behov av kartläggning och forskning.

Utifrån kartläggning och analys kan det ske en utveckling av metoder och pedagogik för att nå en jämn balans mellan könen i Svenska kyrkans verksamhet.

Karlstad den 12 juli 2017

Niklas Grahn (POSK)

Kyrkomötet
Motion 2017:27
av Ylva Wahlström Ödmann

Fler språkkunniga förkunnare

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att se till att prästkandidater kan byta ut grekiskan eller hebreiskan till ett levande språk, dock ska språkorienteringen genomföras via bibelvetenskapen.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att se till att prästkandidater även fortsättningsvis kan få dispens på medicinsk grund, kring språksvårigheter.

Motivering

Vi har svårt med rekryteringen till våra långa och krävande utbildningar. Alla blivande präster ska läsa biblisk grekiska eller hebreiska, om kandidaten inte på medicinsk grund begär dispens.

Att ha detta höga språkrav på alla blivande präster är en mycket hög förväntan just på språkfärdigheter. Ett levande språk, förutom engelskan, som man tar någon akademisk grundkurs i är säkert ett välkommande i våra församlingar och gynnar internationella kontakter. Dessutom gynnar detta kandidaterna som redan är flerspråkiga hemifrån, dock behövs en fördjupande akademisk kurs, som kan likställas med kurserna i grekiskt eller hebreiskt bibelspråk. De språkliga bibelstudierna utgår troligen från det svenska språket och möjligen engelska nyanser inkluderas.

Vi som kyrka behöver förstå många språk när pingsten slår ut i full blomning, men för att bli en god präst behövs annat än just de bibliska grundspråken, som riskerat att bli ett hinder för många och studietid som skulle kunna användas klokare för våra medmänniskor.

Barn och unga i vår kyrka förväntar sig sällan avancerade språkutläggningar, men många välkomnar förkunnare med flera levande språk att tolka och förkunna vår bibliska historia på.

Stockholm den 12 juni 2017

Ylva Wahlström Ödmann (MPSK)

Kyrkomötet
Motion 2017:28
av Tomas Jansson m.fl.

Kyrkoherdens förordnande av präst i församlingsråd

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att 5 kap. 6 § tredje stycket i kyrkoordningen ska ha följande lydelse: Kyrkoherden kan återkalla förordnandet.

Motivering

I ett pastorat är kyrkoherden ledamot av församlingsråden i alla pastoratets församlingar. Dock har kyrkoherden möjlighet att i sitt ställe utse en annan av pastoratets präster, som arbetar i församlingen, att vara församlingsrådsledamot. Syftet med bestämmelsen är dels att kyrkoherden ska kunna minska sin arbetsbörda, dels att möjliggöra för präst med särskilt ansvar för viss församling att, på kyrkoherdens uppdrag, delta i församlingsrådets arbete.

Förordnandet kan under pågående mandatperiod inte återkallas enligt nuvarande formulering i kyrkoordningen. Motivet är att den förordnade prästen ska vara fri och obunden i sin roll som ledamot i församlingsrådet. Endast vid undantagstillfället av en nytillträdd kyrkoherde så kan ett förordnande givet av före kyrkoherden återkallas.

Ordningen att kyrkoherden ska kunna delegera uppgiften att vara prästerlig ledamot i vissa av församlingsråden är i de flesta fall en utmärkt lösning. Men det finns undantag. Om kyrkoherden och den förordnade prästen kommer på kollisionskurs kan stor skada uppstå. Här uppstår en konflikt med kyrkoherdens uppgifter enligt 2 kap. 9 §. ”Kyrkoherden leder all verksamhet i församlingar och pastorat.” Därför bör kyrkoordningens skrivning justeras så att kyrkoherden har möjlighet att återkalla förordnandet.

En grundbult i kyrkoordningen är kyrkoherdens roll som ledare för all verksamhet i församlingen/pastoratet. Omöjligheten att återkalla gjort förordnande av prästerlig ledamot i församlingsråd måste därför betraktas som en anomali. En förändrad skrivning i kyrkoordningen enligt förslaget skulle säkerställa kyrkoherdens möjlighet att utöva ledarskap över hela pastoratet och här göra kyrkoordningen logiskt sammanhängande.

Rättvik den 18 juli 2017

Tomas Jansson (-)

Anders Åkerlund (C)

Gustaf Bengtsson (POSK)

Anders Brunnstedt (POSK)

Kyrkomötet
Motion 2017:29
av Tomas Jansson och Anders Åkerlund

Nationellt Stim-avtal för musik via internet vid kyrkliga handlingar

---

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda förutsättningarna för ett nationellt avtal med Stim avseende användande av strömmande musik från internet i våra kyrkor.

Motivering

Att få barn, att gifta sig och att genom döden förlora de som står en nära hör till livets allra viktigaste ögonblick. Genom dopet, vigseln och begravningen blir kyrkan av större betydelse för människor här än nästan någon annan gång. En väl genomförd kyrklig handling blir något som ingjuter livsmod, glädje, tröst och hopp. Det kristna budskapet om Guds kärlek och närhet får möjlighet att bli ett bärande element i livserfarenheten.

Musiken spelar en stor roll vid de kyrkliga handlingarna. Den kanaliserar känslor och bidrar starkt till stundens relevans. Därför är det vanligt att människor har mycket specifika önskemål på vilken musik som ska vara med. I de förberedande mötena lyfter präst och kyrkomusiker självklart fram den levande musikens stora fördelar. Men det kommer ändå att finnas tillfällen då de berörda önskar att något visst inspelat musikstycke ska vara med. Exempelvis kan det vid en begravning handla om att spela en viss version av en låt med en artist som hade stor betydelse för den avlidne. Just det musikstycket får då en oerhörd emotionell betydelse för de sörjande vid begravningen. Därför är det angeläget att kyrkan kan gå människor till mötes vid sådana önskemål.

Idag konsumeras inspelad musik huvudsakligen via internet. CD-skivans tid är förbi. Tjänster som Spotify är kanalen för musik till individen. När människor ska ta med inspelad musik till den kyrkliga handlingen tar man därför för givet att det handlar om att koppla upp telefonen med dess Spotify-abonnemang till kyrkans ljudanläggning. Om beskedet då blir att detta är omöjligt, antingen på grund av att kyrkan inte har nödvändig teknisk utrustning eller att församlingen saknar Stim-avtal för att möjliggöra detta, reagerar man med bestörtning. Vi känner till åtskilliga fall där man närmast fått panik över att så angelägna önskemål inte kan tillgodoses.

Den tekniska utrustningen är upp till varje församling att lösa. Allt som krävs är en Bluetooth-mottagare för 400 kronor. Värre är det med Stim-avtalet. Hur är det juridiska läget? En majoritet av Svenska kyrkans församlingar har nog inte ens ställt sig den frågan. Räcker det med att en privatperson har ett abonnemang på en online-tjänst för strömmande musik? Eller är det att betrakta som ett offentligt framförande av musik där Svenska kyrkan är arrangör? Det är oerhört viktigt att vi i Svenska

kyrkan gör rätt för oss. Dels handlar det om värnandet av vår image. Vi månar om att musikskapare ska få upphovsrättslig ersättning. Dels vill vi inte riskera att drabbas av straffavgifter i efterskott.

Det är en omöjlig situation för alla församlingar att Stim-redovisa varje enskilt tillfälle. Församlingarna är i behov av en generell lösning. Men att förhandla fram en sådan varje församling för sig är något man sannolikt varken har tid eller kompetens för. Därför finns behov av en nationell förhandlingslösning som möjliggör strömmande musik från internet i våra kyrkor. Många organisationer i vårt land har sådana nationella avtal som möjliggör för lokal nivå att strömma musik fritt på sina arrangemang. Kyrkostyrelsen bör därför få i uppdrag att utreda möjligheten för Svenska kyrkan att sluta sådant avtal.

En positiv effekt av ett avtal kan också vara att det möjliggör strömmande musik i våra kyrkor vid de tillfällen kyrkan står öppen för besök. Vacker orgelmusik på låg ljudnivå kan skapa den stämning som många söker när man slinker in i en kyrka för en stunds stillhet och bön.

Rättvik den 18 juli 2017

Tomas Jansson (-)

Anders Åkerlund (C)

Kyrkomötet
Motion 2017:30
av Ylva Wahlström Ödmann

Strategi för kyrkans internationella arbete

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att tydligt lyfta det medicinska biståndsarbetet.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att tydligt lyfta funktionsnedsattas rättigheter vid vårt bistånd och missionsarbetet.

Motivering

Idag nås vi av beskedet att Sida kommer att ta bort biståndet där organisationerna inte är beredda att utföra aborter, för då blir det så många illegala aborter. Men det måste vara mycket visare att vara kvar och visa på lösningar och vägar framåt, med kondomer och dagen efter piller än att, som Sida nu gör, ta bort allt bistånd från en del av organisationerna. Rädda barnen stannar kvar. Här behöver Svenska kyrkan finnas kvar och inte fördöma lokala beslut.

Vidare vet vi att fokus på vård i våra utvecklingsländer är fortsatt mycket viktigt, inte minst nu under alla flyktingströmmar och stor torka där sjukdomar sprids. Svenska kyrkan behöver tydligare ta sitt medicinska ansvar, tillsammans med lokala aktörer.

Vidare arbetar vi i vårt missions/biståndsarbete med funktionsnedsatta och då inte minst barn i skolmiljö som behöver få ett tydligt stöd i sina mänskliga rättigheter via till exempel barnkonventionen. Rättigheterna för dem med funktionsvariationer prioriteras allt för ofta ner och blir osynligt.

Jesus sa: ”Allt vad ni gjort mot en av mina minsta har ni gjort mot mig.”

Stockholm den 11 juli 2017

Ylva Wahlström Ödmann (MPSK)

Kyrkomötet
Motion 2017:31
av Ylva Wahlström Ödmann

Förtroendevalda på nationell nivå och i stiftet

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda en eventuell neddragning av antal ledamöter i kyrkomötet, kyrkostyrelsen och stiftsfullmäktige. Samtidigt som tydliga politiska resurser ska tilldelas nomineringsgrupperna, som är stationerade i kyrkokansliet respektive stiftskanslierna.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att göra en kartläggning av hur många ledamöter i kyrkomötet, kyrkostyrelsen och stiftsfullmäktige som är vigda till kyrklig tjänst och hur detta bör regleras framöver.

Motivering

Vi står inför ett vägval. Antingen förstärker vi kyrkopolitiken, genom att vi obundna kyrkomötesgrupper får politiska resurser, som kan möjliggöra att vi kyrkopolitiker som inte är anställda i kyrkan får möjlighet att delta på ett professionellt sätt. Samtidigt blir det lokalt allt svårare att rekrytera förtroendevalda för kyrkopolitiken.

Som läget är nu föreslår man att mötestiden för kyrkomötet ska minskas ner, så kyrkomötets ledamöter får mindre uppdrag och kostar mindre. Samtidigt som man drar ner möjligheten för kyrkopolitiker att påverka kyrkan. Den demokratiska kyrkan ger ett juridiskt ansvar till oss och därför bör kyrkopolitiken förstärkas, troligen till färre personer som har mer inflytande i verksamheten. Kyrkopolitiker vill ha insyn och större möjlighet att påverka kyrkans utveckling, även om vi har den dubbla ansvarslinjen med biskoparna.

En viktig del är också att säkra att människor som inte är vigda för tjänst i kyrkan finns bland våra förtroendevalda. Har man bas som kyrkoherde är man självklar mer insatt och en större tillgång i sitt kyrkopolitiska arbete. Fast flera infallsvinklar behövs. Lokalt i församlingarna finns ett regelverk kring detta, något liknande behövs i kyrkomötet och på stiftet. Tidigare fanns – och ännu finns – flera nomineringsgrupper där partipolitiska resurser via deras politiska partier används för kyrkans räkning. Att bygga ut vår egna demokratiska modell är nödvändigt nu, för att säkra vår demokratiska folkkyrka.

Om vi fick en liten grupp på kanske 5–7 personer som arbetar på kyrkokansliet som politiska sekreterare för alla vår nomineringsgrupper, vore vi både klokare och mer realistiska som ledamöter i våra olika uppdrag. Här behöver man troligen utgå från att den största nomineringsgruppen får en heltidstjänst, andra procentdelar och samarbete mellan mindre nomineringsgrupper.

Vidare ser vi också att kyrkan på nationell nivå väljer att lägga knapp ekonomisk del på själva kyrkopolitiken, samtidigt som övriga anställningar ökar. Vidare förväntar man sig att vi kyrkopolitiker ska organisera hanteringen av valsedlar och se till att

Mot 2017:31 valapparaten ska skötas på ideell bas, samtligt som de nomineringsgrupperna som ännu är anslutna till våra rikspartier får proffsig hjälp från sina partiets organisation.

Ska vi vara en fri demokratisk kyrka även om 20 eller 30 år, behöver detta säkras nu. I detta ser vi också barnperspektivet och hållbarheten på sikt för vår unika demokratiska kyrka där det allmänna prästadömet tas på allvar i vår lutherska tradition.

Stockholm den 12 juli 2017

Ylva Wahlström Ödmann (MPSK)

Kyrkomötet
Motion 2017:32
av Ulla Rickardsson

Nationell kraftsamling för rekrytering av kyrkomusiker

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att genom stiftens stiftelse stimulera rekrytering av kyrkomusiker.

Motivering

Sverige är ett land där vi har många musikutövare som lyckats både nationellt och internationellt. Det har förmodligen sin grund i våra kommunala musikskolor.

Svenska kyrkan har misslyckats att rekrytera musikstuderande till kyrkomusiken. En orsak kan vara att den undervisning kantorer och organister tidigare bedrev och hade i sin tjänst har minskat eller försvunnit.

Kyrkorgeln, detta fantastiska instrument, har därför inte blivit känt som ett område att studera vidare och finna ett yrke.

Nu står vi inför brist på kyrkomusiker.

Genom strukturförändringar har antalet gudstjänster minskat, därför borde vi fånga upp den tid som rationaliserats bort för våra kyrkomusiker och, istället för att dra ner tjänster, samarbeta med kommunala musikskolor och ge tid för undervisning.

Detta är ett uppdrag för församlingar och pastorat men Svenska kyrkan på nationell nivå, som ser helheten, måste skynda på och stimulera denna process genom stiftens stiftelse.

Detta är en överlevnadsfråga för våra gudstjänster.

Utan kyrkomusik – ingen gudstjänst.

Vessigebro den 18 juli 2017

Ulla Rickardsson (C)

Kyrkomötet
Motion 2017:33
av Ulla Rickardsson

Kyrkoantikvarisk ersättning

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda möjligheten att ändra Svenska kyrkans regelverk så att kyrkoantikvarisk ersättning får disponeras i tre år istället för nuvarande två år.

Motivering

De antikvariska värdena som Svenska kyrkan är ansvarig för är utomordentligt stora och viktiga. Detta har riksdag och regering också sett och bidrar till på ett ansvarsfullt sätt.

De kyrkoantikvariska medel som beviljas har en dispositionstid på två år. Det är kort tid då inget arbete kan verkställas förrän bidragen är beviljade.

Arkitektarbete, anbudsförfarande osv. kan inte startas förrän bidraget är beviljat. Enligt vårt regelsystem ska allt vara klart inom två år. En kort tid. Detta kan också avläsas i att en stor mängd projekt begär förlängd tid. Varje år ligger ansökningar om förlängningar på mellan 60–80 miljoner kr. Det skapar i sin tur osäkerhet på den lokala nivån och ökad byråkrati. De nya ansökningarna ska behandlas och godkännas av stift och nationell nivå.

En motion skrevs 2015 i ärendet och utskottet ville då avvakta och se utvecklingen. Nu ser vi att år 2017 är situationen densamma.

Jag menar därför att vi ska ändra på vårt eget regelverk så de beslutade bidragen kan disponeras i tre år utan förnyad ansökan om förlängd tid. En idé kan vara att man ser individuellt på projekten så att endast större objekt får längre tid på sig.

Våra stiftsantikvarier följer objekten noga och missbruk ska inte kunna ske.

Vessigebro den 18 juli 2017

Ulla Rickardsson (C)

Kyrkomötet
Motion 2017:34
av Dan Sarkar

Griftetalsavslutning

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att införa följande text som ett fakultativt moment som avslutning på griftetalet i nya kyrkohandbokens begravningsgudstjänst.

Vid denna kista vill vi göra vår plikt som kristna.
Om vi älskade *NN*,
så vill vi låta kärleken sträcka sig över dödens gräns.
Om *han/hon* har gjort och betytt något för oss i våra liv,
så vill vi tacka Gud för detta.
Om vi under *NNs* liv har gjort *honom/henne* illa
med tankar, ord eller gärningar,
så vill vi i denna stund be Gud om förlåtelse.
Om *NN* någon gång har gjort oss illa,
så må det från och med nu vara *honom/henne* förlåtet.
Så tar vi avsked av *NN* i frid
och överlåter nu *honom/henne* till Gud.

Motivering

År 2008 publicerade Kjell Petersson i Svensk pastoraltidskrift ett referat av en begravningsgudstjänst han varit på i en tysk luthersk kyrka. Han fäste uppmärksamheten på de meningar som avslutar griftetalet, och det slog mig att den avslutningen med sin själavårdande tyngd är en perfekt avslutning och övergång till överlåtelsen. Alltsedan dess avslutar jag alltid griftetalet på ett sådant sätt. Våra kyrkvaktmästare berättar att de längtar efter att få höra dessa ord varje gång; de är det liturgiska moment som talar starkast i hela begravningsliturgin. Det finns alldeles tydligt ett värde i att låta denna text bli spridd och använd också i Svenska kyrkan.

Att lyssna in och använda sig av vad Anden inspirerat till i andra samfund är god ekumenik. Därför föreslår jag att den angivna texten tas med som ett fakultativt moment efter griftetalet:

Broby den 17 juli 2017

Dan Sarkar (FK)

Kyrkomötet
Motion 2017:35
av Dan Sarkar

Handlingsplan för förankring vid omarbetning av kyrkans böcker

---

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram en handlingsplan för bättre förankring vid omarbetning av kyrkans böcker.

Motivering

Det är svårt att beskriva ordet katastrof som ett överord när det gäller hur arbetet med den nya kyrkohandboken har fungerat: ändrade direktiv, sågade förslag, teologiska avvikelser, musikalisk strid, ifrågasatta utvärderingar, bristfällig ekumenik, ledande remissfrågor, kritiserad remissvarssammanställning, oanvända erfarenheter, tystade expertutlåtanden, vidgade förtroendeklyftor, negligerade namninsamlingar, ömsesidiga misstänkliggöranden – exemplen är otaliga på att Murphys lag varit i funktion lika effektivt som gravitationen eller tyngdlagen.

En sådan här strid till har kyrkan inte råd med. Inför kommande omarbetningar av kyrkans böcker (psalmboken torde väl stå härnäst på tur), är det för kyrkans frid, enhet och sammanhållning viktigt att det finns en helt annan acceptans för hur arbetet bedrivs. Kyrkostyrelsen måste därför ta fram en handlingsplan för hur framtida arbete ska bedrivas för att få en bättre förankring.

Broby den 17 juli 2017

Dan Sarkar (FK)

Kyrkomötet
Motion 2017:36
av Dan Sarkar

Inomkyrklig sammanhållning och anställning

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram en teologisk mångfaldspolicy för anställningar på nationell nivå.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att se över vilka tjänster i kyrkokansliet som framöver bör vara tidsbegränsade anställningar.
3. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att uppmana stiftet att ta fram teologiska mångfaldspolicyer för anställningar på stiftsnivå och se över vilka tjänster på stiftskanslierna som framöver bör vara tidsbegränsade.

Motivering

De sönderslitande debatterna kring kyrkohandboken och kring Mitt kors-kampanjen är bara två exempel på hur det ibland finns ett främlingskap mellan kyrkans olika nivåer.

Ett av skälen till att relationerna mellan församlingarna och stiftet/nationell nivå ibland är ansträngda är att många församlingar inte känner igen sin egen teologiska särart i de högre nivåerna. Det är ingen hemlighet att det som framställs som svensk-kyrklig mainstreamhållning på nationell eller stiftsnivå kan upplevas som allt annat än mainstream ute i församlingarna. För sammanhållningen i Svenska kyrkan behöver kyrkostyrelsen därför fastställa en policy för att säkra den teologiska bredden när det gäller anställningar i kyrkokansliet, och också uppmana stiftet att ta fram sådana policyer för sina anställningar.

Ett annat skäl till misstroendet mellan församlings- och stifts-/riksnivå är att många av de anställda på stifts- och nationell nivå tenderar att stanna länge på sina tjänster. Det medför både att deras erfarenhet av församlingsarbete riskerar att bli gammal och inaktuell, och att församlingarna inte får tillgång till kompetent personal med stifts-/rikserfarenhet. Det naturliga vore att åtminstone präst- och diakonvigd stifts- och rikspersonal rekryteras från församlingstjänst, och att de efter några år återgår till församlingstjänst. Lika naturligt borde det vara att församlingarna slåss om att få anställa dem som varit anställda på stifts- och riksplan, och att stifts- och riksnivåerna helst av allt anställer dem med stor församlingserfarenhet.

Kyrkostyrelsen behöver därför se över anställningsformerna, så att framför allt de tjänster som kräver präst- eller diakonvigning blir tidsbegränsade.

Broby den 17 juli 2017

Dan Sarkar (FK)

Kyrkomötet
Motion 2017:37
av Dan Sarkar och Berth Löndahl

Kontinuerlig utvärdering

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att vidta åtgärder för att säkerställa att alla större beslut kontinuerligt utvärderas.

Motivering

Under de senaste åren har vi kunnat se att Svenska kyrkan saknat en form för kvalitetssäkrande utvärderingar. Några exempel visar att behovet funnits:

- ◆ Strukturutredningens organisationsförändringar kom till utifrån ett skriande behov att justera Svenska kyrkans organisation till urbaniseringens och utträdenas följer. Behovet var alla ense om. Metoden var däremot omstridd. Trots sitt namn "Närhet och samverkan" har kritikernas öknamn "Avstånd och motverkan" tyvärr besannats på flera håll. Kyrkoherdar och domprostar, som handplockats för att genomföra organisationsförändringarna, har köpts ut i förfärande antal. Församlingsråd har tappat sugen p.g.a. oklar uppgiftsfördelning. Titulaturer som anpassats till den nya organisationsformen har inte fastställts förrän efter flera år. Kontraktens och prostarnas roll hänger fortfarande i luften. Antalet församlingar fortsätter krympa, trots tillskyndarnas önskan om att det skulle kunna bli fler församlingar med den nya organisationen. På grund av den stora prestige som omorganisationen innebar har kyrkomötet varit mycket negativt till utvärdering av omorganisationens konsekvenser. Samtidigt har massmedia, medlemmar och förtroendevalda gång på gång uppmärksammat det som inte fungerar. 2015 beslutade kyrkomötet att kyrkostyrelsen skulle initiera ett arbete med att följa hur arbetet framför allt församlingsråden gestaltade sig. Inte förrän i år kommer den första slutrapporten av en del av de strukturförändringar som trädde i kraft vid årsskiftet 2014. Med en kontinuerlig utvärdering hade mycket kunnat göras bättre och snabbare.
- ◆ Den nya kyrkohandboken har prisats och sågats. Diskussionen om den kommer att präglå årets kyrkomöte lika mycket som den har präglå massmedias bevakning av Svenska kyrkan de senaste åren. Tyvärr sällan till Svenska kyrkans fördel. Oavsett vad som händer i handboksfrågan har Svenska kyrkan knappast råd med liknande debacler i fortsättningen. En rutin för kontinuerlig utvärdering av varje steg och förändring måste till inför kommande omfattande arbeten.
- ◆ *Dela tro – dela liv* har varit Svenska kyrkans stora satsning på undervisning och lärande de senaste åren. Trots det har det inte märks mycket av den satsningen i väldigt många församlingar. En överblick av projekten som ryms i *Dela tro – dela liv* visar att mycket av det som kyrkomötet hoppats skulle innebära konkreta nedslag på församlingsnivå istället har fastnat på stiftsnivå. Istället för ett

Mot 2017:37

stärkande av församlingarnas lärande och undervisning har det skapats stora projekt – många av dem säkert bra, men också lika säkert snart glömda. Kyrkoherdar har klagat på den omständliga byråkrati som stiften omgärdat ansökningar med som skäl för att inte ansöka om medel. En kontinuerlig utvärderingsstruktur hade kunnat följa *Dela tro – dela livs* utveckling och snabbt kunnat uppmärksamma kyrkostyrelsen på om kyrkomötets intentioner verkställts.

Svenska kyrkan behöver lära av sin nutidshistoria inför kommande utmaningar. En rutin för kontinuerlig utvärdering av implementeringen av större beslut kan inte vara ett kontroversiellt förslag ens ur ekonomisk synvinkel, då det kostar avsevärt mindre att stämma i bäcken än i ån.

Broby och Bunkeflo den 17 juli 2017

Dan Sarkar (FK)

Berth Löndahl (FK)

Kyrkomötet
Motion 2017:38
av Dan Sarkar

Lathund för församlingsbildning

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram en lathund för församlingsbildning.

Motivering

En av tankarna med strukturutredningen vara att det skulle bli lättare att skapa små enheter, dvs. bilda nya församlingar. I verkligheten har detta ännu inte kommit till stånd: trenden med församlingssammanslagningar fortsätter och Svenska kyrkans grundläggande enheter blir färre och större.

För att uppfylla strukturutredningens intentioner om ökad närhet, behöver kyrkostyrelsen ta fram en lathund som kan hjälpa pastoraten att enkelt bilda nya, mindre församlingar.

Broby den 17 juli 2017

Dan Sarkar (FK)

Kyrkomötet
Motion 2017:39
av Dan Sarkar

Svenska kyrkans demokrati

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda hur Svenska kyrkans demokratiska organisation kan utformas istället för nuvarande system.

Motivering

Lagen om Svenska kyrkan kräver att hon ska vara demokratiskt uppbyggd, men hur den demokratiska uppbyggnaden ska utformas är det fritt för kyrkan att själv besluta om. Kyrkovalet lockar strax över 10 procent. Nuvarande system är alltså ingen folkförantrad demokratisk succé. Snarare är det en lika stor katastrof som att riksdagspartier styr en fri kyrka.

S, det största politiska partiet i Sverige, har på sin stämma i år beslutat om förbud för religiös påverkan i skolmiljön. Samma parti är största nomineringsgrupp i kyrkomötet och ska där värna barnens rätt till religiös (och gärna kristen!) utveckling. Absurditeten i nuvarande system kan knappast belysas tydligare.

S, C och SD tillhör i rikspolitiken olika block. De bekämpar varandra på den politiska arenan – och det är som det ska i en demokrati. Men partierna anklagas för att i kyrkan inte styras av eller stå för kristen tro eller människosyn. Kanske är detta bara slagord, eftersom inget initiativ har tagits för att stoppa ickekristet inflytande i kyrkan. Tvärtom legitimerar de politiska partierna genom sitt deltagande i de kyrkliga valen också de andra politiska motståndarnas deltagande i kyrkans val och dess plats i de beslutande organen. Denna strategi verkar hittills ha främjat alla tre partierna, men knappast kyrkan. Kärleken till kyrkan borde leda S, C och SD till att hellre verka för ett förbud mot politiska partier i de kyrkliga valen, än att låta kyrkan styras av partier som är främmande för kristen tro och människosyn.

Det nuvarande systemet med politiska partier som styr kyrkan är unikt i den fria världen. Alternativ finns det gott om – vi tillhör en världsvid kyrka som lokalt styrs på en mängd olika sätt. Det är dags att utreda hur den framtida demokratiska uppbyggnaden av Svenska kyrkan ska se ut så att de politiskt engagerades erfarenhet, kunskap och engagemang tas tillvara samtidigt som kyrkan slipper absurditeten i att politiska partier styr henne.

Broby den 17 juli 2017

Dan Sarkar (FK)

Kyrkomötet
Motion 2017:40
av Tomas Jansson m.fl.

Kyrkohandboksförslagets nattvardsböner

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att nattvardsbön 1 tillförs en *doxologi*. Som avslutning införs: ”Din är all ära och härlighet nu och i evighet.”
2. Kyrkomötet beslutar att nattvardsbön 2 tillförs en *epikles* över elementen. I stycket ovanför instiftelseorden ersätts den sista meningen av: ”Sänd din Ande att helga detta bröd och vin. Bered oss att ta emot Kristus när han kommer till oss i sin heliga nattvard.”
3. Kyrkomötet beslutar att nattvardsbön 3 tillförs en *epikles* över elementen. I börens sista avdelning så tillförs den första raden efter ”Kom med din Ande”: ”över detta bröd och vin”.
4. Kyrkomötet beslutar att nattvardsbön 4 tillförs en *anamnes*. Den inledande avdelningens sista rad omformuleras till: ”i bön och lovsång, i bröd och vin, i död som vänds till liv.”
5. Kyrkomötet beslutar att nattvardsbön 4 tillförs en *doxologi*. Som avslutning införs: ”Gud, din är äran och härligheten i evighet.”
6. Kyrkomötet beslutar att nattvardsbön 7 tillförs en *anamnes*. I första avdelningens mitt, efter ”Vi tackar dig för Jesus från Nasaret” omformuleras resten av meningen till: ”som lidit vår död och visat oss det eviga livets väg. Han uppenbarar vad det är att leva som din avbild.”
7. Kyrkomötet beslutar att nattvardsbön 7 tillförs en *doxologi* som alternativ avslutning. En stycke brytning görs före sista meningen ”Med Jesus Kristus ...”, för att tydliggöra vad som är de två alternativa avslutningarna. Därefter införs alternativet ”*eller* Gud, din är äran och härligheten i evighet. Amen.”
8. Kyrkomötet beslutar att nattvardsbön 8 tillförs en *eukaristi*. Efter inledningens ”O Gud” införs ”tack för att du så älskar din skapelse att du sänt oss din Son till läkedom för världens sår”. Efterföljande ”I Kristus ...” påbörjar sedan ny mening.
9. Kyrkomötet beslutar att nattvardsbön 10 tillförs en *anamnes*. I första avdelningen, före sista meningen ”Genom honom blir vi ...”, införs följande mening: ”Han delade lidandets och dödens villkor, för att sedan visa vägen mot liv i evighet.”
10. Kyrkomötet beslutar att nattvardsbön 11 tillförs en *anamnes*. Första stycket avslutas, före instiftelseorden: ”Han delade med oss liv och död. I sin uppståndelse lät han evighetens ljus bryta in i vår värld.”
11. Kyrkomötet beslutar att nattvardsbön 12:s två alternativa avslutningar kombineras till en avslutning, för undvika att bönen antingen saknar *doxologi* eller *anamnes*. Sista meningen i avslutning 1 utgår och ersätts med hela avslutning 2.
12. Kyrkomötet beslutar att nattvardsbön 13 i slutalternativ 1 tillförs en avslutande *doxologi*: ”Din är äran i evighet.”

Motivering

Nattvardsbönerna har alltid ansetts vara bland de viktigaste texterna i kyrkohandboken. Andra böner kan ofta ersättas med fritt formulerade ord, men inte nattvardsbönerna. De uttrycker på ett särskilt sätt kyrkans tro, bekännelse och lära.

I ekumeniska samtal har nattvardsbönerna därför ägnats stor uppmärksamhet. I Kyrkornas världsråds dokument "Dop, nattvard, ämbete" från 1982, som är ett så kallat konvergensdokument och därmed ett av de tyngsta i den ekumeniska rörelsens historia, har världens kyrkor funnit en långtgående samsyn på dessa böner. Man skriver i stycke 28: "Kyrkorna bör pröva sina liturgier i ljuset av den enighet om nattvarden som vi nu håller på att uppnå."

Denna enighet tar sig i nattvardsbönernas fall uttryck i att man i stycke 27 räknar upp ett antal inslag som räknas som historiskt hävdvunna och omistliga. Dessa är förutom instiftelseorden bland annat:

Eukaristi – Tacksägelse. Att bönen uttrycker tack till Gud har setts som så fundamentalt att begreppet också blivit ett namn för själva nattvardsfirandet.

Anamnes – Åminnelse. Vi minns genom nattvarden Kristi frälsargärning i påskens budskap om hans död och uppståndelse.

Epikles – Åkallan. Den helige Ande nedkallas att för oss göra brödet och vinet till Kristi kropp och blod.

Doxologi – Lovprisning. Nattvardsbönen avslutas med en lovprisning till Gud och med hela församlingens Amen.

Handboksförslagets alla nattvardsböner innehåller fina formuleringar i linje med de flesta av momenten ovan. Men endast tre av bönerna innefattar alla. Övriga böner saknar något av inslagen. Tanken är att varje nattvardsbön ska innehålla alla inslagen för att vara fullödig. Detta gör att handboksförslaget på denna punkt inte ansluter till den ekumeniska samsynen fullt ut. Därför behöver bönerna vissa kompletteringar.

Med några få ord av tillägg per bön kan denna brist rättas till. Få ord, men av stor betydelse! Svenska kyrkan skulle därmed helt ansluta till den ekumeniska samsynen. Varje nattvardsbön skulle göra det, inte bara några.

Sådana tillägg skulle också göra att de flesta av Svenska kyrkans församlingar känner att man kan använda alla nattvardsbönerna i handboken. Risker är annars att man i vissa församlingar inskränker användandet till de böner som är kompletta och undviker de andra. Liturgin blir rikare om hela variationsrikedomen av nattvardsböner kommer alla församlingar till del.

Rättvik den 20 juli 2017

Tomas Jansson (–)

Maj-Lis Aasa (–)

Kenneth Nordgren (FiSK)

Kyrkomötet
Motion 2017:41
av Dag Sandahl

Utredning om begravningsväsendet

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att tillsätta en utredning om begravningsväsendet.

Motivering

Folkbokföringsansvaret betraktades på sin tid som en viktig del av Svenska kyrkans ansvarsfulla arbete och nya relationer mellan kyrka och stat skulle förhindras också med argumentet att det av flera skäl var väsentligt att folkbokföringen fanns kvar i den kyrkliga domänen. Rätt plötsligt beslöt staten att ta över folkbokföringen, vilket ledde till att de lokala kyrkliga arkiven flyttades till landsarkiven.

Att Svenska kyrkan har hand om begravningsväsendet kunde på 1990-talet tyckas viktigt. Så markerades att de nya relationerna inte förändrade något i grunden. Det mesta skulle vara och uppfattas som det varit och uppfattats tidigare. Med en sjunkande andel av befolkningen som medlemmar i Svenska kyrkan kommer det inte längre att vara självklart att Svenska kyrkan bär ett ansvar för begravningsväsendet. Modellen från Stockholm och Tranås tycks mer politiskt sannolik. Detta är en lösning som inte är riktigt aktuell, men den kan snart nog komma att aktualiseras och då är det av vikt att Svenska kyrkan hunnit och kunnat reflektera över begravningsfrågorna med en kyrklig utgångspunkt.

Det skulle kunna tänkas att Svenska kyrkan fortsatt vill ha hand om begravingar och kyrkogårdar för sina egna medlemmar och hitta former för någon typ av begravningskonkordat med statsmakterna. Finns det något kyrkligt egenintresse att kunna erbjuda medlemmar gravplats i vigd jord (oftast nära sockenkyrkan) eller är det, om uttrycket tillåts, likgiltigt? Hur viktigt uppfattar svenska folket det är, att kyrkogården är begravningsplats? Och vilka är riskerna om en krympande kyrkostruktur fortsatt måste bära ansvar för begravningsväsendet?

För att Svenska kyrkan inte plötsligt ska se sig försatt i ett helt nytt läge när det handlar om begravningsväsendet finns det all anledning att tillsätta en utredning som ger principiella teologiska, pastorala, och juridiska perspektiv som blir till nytta oavsett hur ett framtida begravningsväsende kan komma att organiseras.

Moheda den 21 juli 2017

Dag Sandahl (FK)

Kyrkomötet
Motion 2017:42
av Gunvor Torstensson m.fl.

Behandling av ensamkommande barn

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att uppmana Sveriges regering och Migrationsverket att stoppa omflyttningarna under asylprövningstiden för ensamkommande barn efter 18-årsdagen.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att uppmana Sveriges regering och Migrationsverket att ta beslut om amnesti för ensamkommande barn som väntat mer än ett år på besked om asyl.
3. Kyrkostyrelsen beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att uppmana Sveriges regering och Migrationsverket att stoppa utvisningarna av ensamkommande barn med starka asylskäl.

Motivering

Välkommandet av flyktingen och främlingen är en självklarhet för kyrkan. Runt om i landet är våra kyrkor och församlingshem en mötesplats för asylsökande. Dessa mötesplatser bidrar till en mer meningsfull tillvaro under väntan på asylbesked. Överallt ser vi unga som tar chansen att lära känna en ny kultur, lära sig ett språk och leva i en demokrati.

Många de ensamkommande barnen har väntat på besked från Migrationsverket sedan hösten 2015. I takt med att allt fler av alla dessa blir 18 år växer oron och många drabbas av psykisk ohälsa. Åldern på de ensamkommande barnen har i många fall skrivits upp, och de bedöms därmed vara över 18 år. Enligt Migrationsverket regler förlorar de då platsen på boendet, rätten till god man och socialtjänstkontakt. På 18-årsdagen ska de enligt Migrationsverkets beslut flyttas till något asylboende för vuxna utan hänsyn till kontaktnät, vänner eller fungerande skolgång. En del kommuner erbjuder dock fortsatt boende efter 18-årsdagen under hela asylprövningstiden. Denna inkonsekvens ökar känslan av utsatthet hos de ensamkommande barnen.

Humanitärt är det en tragedi att Sverige, som en av de främsta företrädarna för mänskliga rättigheter, deporterar barn och unga till några av de absolut farligaste länderna i världen, Afghanistan, Irak och Somalia. Ensamkommande barn har generellt starka asylskäl och kan inte återvända till länder, där de saknar nätverk eller har en hotbild över sig och riskerar att dö. Genom att ge amnesti för dem som kom innan asyllagarna ändrades, kan Sverige bli ett föredöme i kommande förhandlingar i EU om asylrätt och asylpolitik. Amnesti är ett sätt att få kontroll över situationen och säkerställa att färre unga riskerar att hamna i utanförskap. Istället blir de en resurs för vårt land.

Mot 2017:42 Järpås m.fl. orter den 21 juli 2017

Gunvor Torstensson (POSK)

Mattias Rosenquist (POSK)

Gun Alingsjö Bäck (POSK)

Hans-Olof Andrén (POSK)

Hanna Unger (ÖKA)

Sofija Pedersen Videke (S)

Daniel Tisell (C)

Kyrkomötet
Motion 2017:43
av Torvald Johansson m.fl.

Behörighetsprövning av kyrkomusiker

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att bifalla reservationen i KsSkr 2017:4 vad avser domkapitlets behörighetsprövning och anta ändringarna av 34 kap. i kyrkoordningen (utom 1 § punkt 4) i enlighet med bilagan till reservationen.

Motivering

Allt sedan reformationen har uppdraget som kyrkomusiker varit reglerad i kyrkoordningar och kyrkolag. 1900-talets kyrkomusikerstadga innebar en kvalitetssäkring av kyrkomusiken avseende utbildning, tjänstetillsättningar och verksamhet. Genom det kom kyrkomusiken att bli en viktig del i samhälls- och kulturlivet och en av Svenska kyrkans största kontaktytor och då inte enbart med de kyrkotillhöriga. Kyrkomusiken är också ett levande kulturarv som behöver förvaltas och utvecklas lika mycket som våra kyrkobyggnader vilket framgår av kyrkomötets beslut 2013 i 113 §.

Befattningen som kyrkomusiker är alltjämt reglerad i kyrkoordningen. Att en befattning är reglerad betyder inte att den i jämförelse med andra befattningar har ett större värde utan för att regleringen behövs för att hjälpa församlingar och pastorat vid rekrytering och säkra kompetens och kvalitet. I kyrkostyrelsens skrivelse till årets kyrkomöte angående Kyrkohandbok för Svenska kyrkan 2017:6 står det:

I ett levande gudstjänstliv är gestaltningen av helheten avgörande. Kyrkohandboken kan inte ersätta den liturgiska hantverksskickligheten hos dem som har ansvar att leda församlingens gudstjänstliv.

För att leda och understödja psalmsången och den liturgiska musiken krävs en liturgisk hantverksskicklighet som kyrkomusiker får med sig i sin utbildning och som är ovärderlig i gudstjänstfirandet.

I dag finns 2 300 kyrkomusiker verksamma. Under de närmaste åtta åren kommer ungefär en tredjedel, dvs. ca 760, av dessa att gå i pension. Det innebär att ungefär 100 nya kyrkomusiker behöver rekryteras per år för att återbesätta dessa tjänster. För tillfället finns på våra folkhögskolor, högskolor och universitet totalt ca 200 studerande fördelade på två till tre årskurser. Det är lätt att inse att det kommer att saknas utbildade kyrkomusiker, och att det kommer att bli än svårare för församlingar att ersätta kommande pensionsavgångar. Kyrkostyrelsens skrivelse berör tyvärr inte behovet av stimulerande åtgärder för rekrytering av nya utbildade kyrkomusiker. Ordföranden i kyrkomusikernas riksförbund, Ingela Sjögren, skrev redan under förra året:

Vi behöver någon som kan ta hand om musiken. Det är en obekvämsanning att vi idag inte har tillräckligt många examinerade kyrkomusi-

ker för att besätta de befattningar som finns. Vi måste ständigt jobba med rekryteringen till yrket!

Svenska kyrkan behöver visa att det lönar sig att utbilda sig och att välutbildade kyrkomusiker efterfrågas och kan erbjudas stimulerande arbete inom Svenska kyrkan.

Den promemoria från kyrkokansliet som presenterades våren 2016 resulterade i att en majoritet (80 procent) av remissinstanserna tillstyrkte förslaget att återföra behörighetsprövningen av kyrkomusiker till domkapitlet. Här understryks i svaren t.ex. betydelsen av att behörighetskraven är tydliga och att de efterlevs för att studerande ska få signaler om att det även i framöver kommer att efterfrågas välutbildade kyrkomusiker. Domkapitlet har särskilda förutsättningar att på ett positivt sätt främja kyrkomusiken. I domkapitlet finns en kunskap om församlingarnas och pastoratens förutsättningar och möjligheter, inte minst genom arbetet med och utfärdande av församlingsinstruktioner och här finns tillgång till en musiksakkunnig person vilket skapar goda förutsättningar för såväl tillsyn som främjande från stiftens sida.

Det är ett välkänt problem att kyrkomusikertjänster tillsätts med obehöriga, vilket alla remissinstanserna ovan utom arbetsgivarorganisationen medger. Den nu rådande ordningen där församlingar och pastorat lokalt ska ha hand om behörighetsprövningen har med all tydlighet visat sig inte fungera. Här kan domkapitlet med såväl juridisk som musikalisk kompetens och stor vana att handlägga behörighetsfrågor vara den nödvändiga hjälp som de lokala arbetsgivarna behöver för att kunna följa kyrkoordningen såväl som gällande kollektivavtal.

Syftet med behörighetsprövning av kyrkomusiker är, vilket också uttalades av Personalutredningen (Svenska kyrkans utredningar, SKU 1998:6, s. 60 ff.) att förhindra att den kyrkomusikaliska verksamheten urholkas kvalitativt och helst bidra till en höjd kvalitet. Det är naturligtvis också en kontroll av att de krav som finns för anställning på en viss befattning som regleras i kyrkoordningen är uppfyllda i det enskilda fallet. Domkapitlet varken utser eller rangordnar sökande, utan hjälper och ger församlingarna stöd i att följa kyrkoordningen. Domkapitlet ges också möjlighet att i vissa fall förklara en sökande behörig trots att han eller hon inte uppfyller det behörighetskrav som gäller för anställningen på den aktuella befattningen.

Strängnäs m.fl. orter den 24 juli 2017

Torvald Johansson (POSK)

Hans-Olof Andrén (POSK)

Emma Hedlundh (POSK)

Anders Roos (POSK)

Sven Gunnar Persson (POSK)

Kyrkomötet
Motion 2017:44
av Torvald Johansson

Rättelse av rytm

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att ändra rytmen i Laudamus A4 i kyrkohandboksförslaget till överensstämmelse med nr 697:5 i Den svenska psalmboken.

Motivering

Rytmen till Laudamus A4 (sidan 36 i kyrkohandboksförslaget musikdel) står i konflikt med hur detta utförs enligt Den svenska psalmboken 697:5. Den bör återställas från två sextondelars upptakt till två åttondelars upptakt vid ”vi väl-sig-nar dig”.

Strängnäs den 24 juli 2017

Torvald Johansson (POSK)

Kyrkomötet
Motion 2017:45
av Torvald Johansson

Slutfallsprinciper vid sjungna böner

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att notationen vid sjungna bönen ”Dagens bön” och ”Inledande och avslutande bön” i kyrkohandboksförslaget omarbetas så att det framgår att tonen före slutfallet är längre än kantillationstonerna.

Motivering

I förslaget till kyrkohandbok kan ”Dagens bön” och ”Inledande och avslutande bön” sjungas. I enlighet med hur dessa nu sjungs och noteras i Den svenska psalmboken och Kyrkohandboken 1986 bör notationen omarbetas så att det framgår att tonen före slutfallet är längre än kantillationstonerna och orden därmed ges en naturlig deklamation. Exempel är ”HER-ren”, ”KRIS-tus” och ”BED-ja”, med ett notvärde som är dubbelt så långt som slutfallets sista ton.

Att avsluta kantillation före slutfall med förlängd ton, såsom ovan beskrivits, är en praxis som växt fram under lång tid, och är rotad i hur tvåstaviga trokéiska ord betonas i tal. Den föreslagna notationen i handboksförslaget visar dock inte detta.

Strängnäs den 24 juli 2017

Torvald Johansson (POSK)

Kyrkomötet
Motion 2017:46
av Torvald Johansson och Emma Hedlundh

Ändrad textunderläggning av kyriemelodi

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att ändra textunderläggningen av Kyrie (Kristusrop 3) i kyrkohandboksförslagens musikvolym sidan 25 och huvudvolym sidan 239 till överensstämmelse med Den svenska psalmboken 696:5.

Motivering

Nr 696:5 i vår psalmbok är en av de allra mest kända kyrie-melodierna och brukar av tradition sjungas under kyrkoårets längsta tid, trefaldighetstiden. I det förslag som nu föreligger till ny kyrkohandbok har denna melodi fått en annan textunderläggning än i psalmboken. Ska textunderläggningen ändras måste starka skäl presenteras, det handlar ju om att bryta med en nästan 500-årig svensk liturgisk tradition. I denna kyriemelodi är textunderläggningen faktiskt enhetlig sedan 1500-talet.

Problemet med förslaget till ny textunderläggning är att det tycks bygga på ett missförstånd och en förvrängning av J. C. F. Hæffners notbilder från 1800-talets början. Tvärt emot äldre tradition och Hæffners egna intentioner tvingades mässans sånger så småningom 1897 in i bestämda taktarter. Det omintetgjorde den tidigare mer fria rytmen, med små betoningar av textens viktiga ord och stavelser.

Kyrkohandboksförslagens textunderläggning bygger vidare på denna rytmiska förvrängning genom att utgå från en tämligen fast puls. Ändringen saknar historisk förankring och skapar stora problem för församlingen genom att melodin redan är så insjungen.

Det är alltså mycket bättre att använda den textunderläggning som finns i Sv. ps. 696:5 och som vi haft i Sverige i snart 500 år. Man visar därmed respekt för en svensk musiktradition och gör det enklare för församlingen.

Strängnäs och Uppsala den 24 juli 2017

Torvald Johansson (POSK)

Emma Hedlundh (POSK)

Kyrkomötet
Motion 2017:47
av Boel Johansson

Tillägg till anvisningar för vigselgudstjänst

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att införa följande tillägg i anvisningar för vigselgudstjänst (KsSkr 2017:6 bilaga Huvudvolym, sidan 176, före sista stycket):

Vid vigsel under särskilda förhållanden, såsom när ett gemensamt boende inte är möjligt eller när en av parterna är döende, får pastoralt motive-
rade ändringar i inledningsorden göras.

Motivering

I förslaget till vigselgudstjänst i kyrkohandboken finns tre alternativ till inledningsord att välja mellan. Momentet är fast och något av alternativen ska väljas. Det finns dock exceptionella situationer, som snarast skulle kunna beskrivas som vigsel i krissituation. Det kan gälla vigsel då en av parterna är döende, ofta med sjukhuspräst som vigselförrättare. Det framåtsyftande liksom det samhällsbidragande perspektivet i inledningsorden blir i den situationen märkligt och sannolikt stötande.

I alla de tre alternativa inledningsorden finns även formuleringar som innebär att paret gemensamt tar ansvar för sitt hem. Ibland förekommer vigsel då den ena eller möjligen båda parter bor på ett vårdboende. Ett gemensamt hem finns därmed inte (längre). Då en av parterna är döende, kommer det gemensamma hemmet inte att finnas mer än under en mycket begränsad tid efter vigseln. Att då tvingas att lyssna till – och uttala – en sådan formulering är knappast önskvärt.

Det här är två exempel på exceptionella situationer då vigsel kan förekomma. Det finns därmed vigselgudstjänster då inget av de tre obligatoriska inledningsorden av pastorala skäl är lämpliga att använda. Detta har också påpekats i en spontanremiss från två av prästerna i Sjukhuskyrkan vid Akademiska sjukhuset i Uppsala. I arbetet med kyrkohandboken har inkludering varit ett viktigt motiv. För de situationer som den här motionen lyfter fram, kan inkludering inte sägas vara optimal.

Jag föreslår att handbokens anvisningar till vigselgudstjänst får ett kort tillägg, som ger vigselförrättaren möjlighet att i exceptionella fall kunna göra ändringar i vigselgudstjänstens inledningsord, om pastorala skäl till detta föreligger.

Gävle den 14 juli 2017

Boel Johansson (POSK)

Kyrkomötet
Motion 2017:48
av Torvald Johansson och Ola Isacsson

Lovsånger från psalmboken i kyrkohandboken

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att kyrkohandbokens alternativ av lovsånger återges med notskrift.

Motivering

I förslaget till ny kyrkohandbok bör man vara konsekvent med vilka lovsånger från Den svenska psalmboken som presenteras med notskrift. Förutom de liturgiska melodierna med nummer 697 är det endast Sv. ps. 21 (Måne och sol) som återges med notskrift. Antingen bör alla i handboksförslaget angivna alternativ på lovsånger återges med noter eller bör nr 21 tas bort. Här har man gjort ett övervägande som är omöjligt att förstå. De som är kyrkohandbokens förstahandsval för lovsånger ska naturligtvis återges med notskrift.

Strängnäs och Växjö den 25 juli 2017

Torvald Johansson (POSK)

Ola Isacsson (POSK)

Kyrkomötet
Motion 2017:49
av Leif Nordlander

Redovisningsregler för gåvor och bidrag

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att se över regelverket för K3 med särskild hänsyn till ”villkorade bidrag”/donerade medel.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ge nya riktlinjer anpassade till Svenska kyrkans församlingars lokala verklighet avseende ”villkorade bidrag”/donerade medel så att medlen kan användas över tid och inte begränsas på det sätt som nu rekommenderas.

Motivering

Det är idag fastställt att alla församlingar som inte är pastorat och pastorat ska sköta redovisningen enligt K3 som är Bokföringsnämndens allmänna råd med vägledning för upprättande av årsredovisning och koncernredovisning (BFNAR 2012:1). Det är ett system anpassat för aktiebolag. Från början skulle detta gälla församlingar som inte är pastorat och pastorat med en omslutning på över 50 mkr. Nu gäller det alla. När våra ekonomer varit på kurs om detta har budskapet avseende donationer varit att ”ta emot donationer om pengarna kan användas inom 3–5 år annars avstå.” Detta är för mig totalt obegripligt och kan bara ha tillverkats på en kammare hos en ekonom som inte känner kärleken till den lokala församlingen och kyrkan. Naturligtvis ska ”villkorade medel” som donationer numer kallas användas och ha ett rimligt syfte och inte bli någon sorts lokal sparklubb men därifrån till att säga att de villkorade medlen måste användas inom 3–5 år är att säga till presumtiva donatorer: ”Svenska kyrkan behöver inte dina pengar”. Det ser alla de orimliga i. Jag önskar därför att kyrkostyrelsen ser över dels redovisningssystemet K3 men i synnerhet ge riktlinjer som får rimliga konsekvenser för dem som vill donera medel till Svenska kyrkans pastorat och församlingar som inte är pastorat.

Vara den 24 juli 2017

Leif Nordlander (FK)

Kyrkomötet
Motion 2017:50
av Leif Nordlander

Mission i världen

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att i samarbete med våra systerkyrkor inventera deras behov av kompetens på lämpligt sätt.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att sträva efter att sända fler människor till tjänst i våra systerkyrkor som tecken för den världsvida kyrkans gemenskap.

Motivering

Ett av huvudorden i Svenska kyrkans uppdrag är ”mission”, uttrycker kyrkoordningen. Mission var under lång tid förknippad med Svenska kyrkans mission (SKM) som hade ett uppdrag att i samarbete med våra systerkyrkor i andra världsdelar att utöva mission – dvs. vittna om Jesus Kristus till omvändelse och tro i ord och handling. Deltagandet i Guds mission som bl.a. missionsbefallningen sänder oss i, är en naturlig del att vara en kristen. Det är med allt större frustration som våra systerkyrkor konstaterar att Svenska kyrkan inte delar deras liv och vardag genom att sända medarbetare till hjälp, utveckling och stöd i en ofta svår verklighet med fattigdom och nöd som en del av vardagen. Ett av de arbeten som SKM på sin tid inte ställde sig bakom har i år varit föremål för en disputation vid Göteborgs universitet som ett exempel på ett arbete bland gatubarn/ungdomar och föräldralösa barn och ungdomar som burit rik frukt. Arbetet initierades av en av våra tidigare missionärer, Gunvor Debora Brycke efter hennes pensionering från tjänst i Svenska kyrkan. Hon bedrev arbetet i sex år till en månad före sin död 2008 då hon överlämnade det till diakonissan Adventina Kyamanywa, som fortsätter i Deboras fotspår. Hon delade de utsatta barnen och medarbetarnas vardag, deras glädje och sorg, kamp och nöd. Ett exempel på en av dessa starka kvinnor som gjort skillnad för våra systerkyrkor. Det finns fler.

Nu saknas ofta denna direkta delaktighet i vardagsarbetet. Mission blir inte sällan nödhjälp genom att skicka pengar istället för att dela verklighet. Det är gott och många projekt är viktiga och framåtsyftande, så pengar behövs, men den skillnad som en brinnande medarbetare utgör kan inte räknas i pengar. De är ovärderliga. Avpersonifieringen, det är min övertygelse, är en av orsakerna till att stödet för det internationella arbetet minskar och t.ex. våra internationella grupper och kyrkliga sällskap läggs ner för de får liten eller ingen verkligt konkret feedback på sitt viktiga arbete. Många grupper har tappat kontakten med vardagsverkligheten och då blir det, i och för sig säkert lovvärda lokala projekt som åtnjuter stöd men missionsarbetet och nödhjälpen får en mindre del av kakan.

Mot 2017:50

Mitt förslag är att kyrkomötet uppdrar till kyrkostyrelsen att initiera en konferens med våra systerkyrkor kring hur utvecklingsarbetet kan fördjupas och breddas. 1983 gjordes en sådan bilateral konferens i Tanzania ”Umoja na urafiki consultation”, som gav konkret och bra resultat. Det innebar också fler missionärer som sändes ut för att dela vår systerkyrkas vardag och verklighet.

Vara den 24 juli 2017

Leif Nordlander (FK)

Kyrkomötet
Motion 2017:51
Av Leif Nordlander

Nya sätt att vara kyrka och fortsättningen

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avsätta 2 500 000 kronor per år i tre år för fortsatt arbete med ”Nya sätt att vara kyrka” (medlen avser lönekostnader och verksamhetskostnader).
2. Kyrkomötet beslutar att detta sker på samma sätt som hittills via ett eller flera av stiftet och EFS.

Motivering

Kyrkomötet 2015 beslutade enligt undertecknads motion att erforderliga medel skulle tillsättas för ändamålet. Inom ramen för *Dela tro – Dela liv* hade medel getts till ett delprojekt ”Nya sätt att vara kyrka”. Nu ska projektet *Dela tro – Dela liv* avrapporteras och har kommit till avslutning enligt plan. Detta är en god början men kräver ytterligare medel om det initiala arbetet ska kunna implementeras. Projektet ”Nya sätt att vara kyrka” har hittills visat sig vara något som församlingar som inte är pastorat och pastorat samt kontrakt runt om i landet tagit emot med öppna armar men det skulle bli ett väsentligt avbräck i den viktiga implementeringsprocessen om inte medel för detta ställs till förfogande och arbete riskerar att bli en parentes om man inte fullföljer det.

Jag vill därför föreslå att kyrkomötet hänvisar medel om 2,5 miljoner kronor per år under tre år för det fortsatta arbetet med ”Nya sätt att vara kyrka” och dess implementering i församlingarnas liv i flera av våra stift. Stiftet, hittills Linköpings- och Växjö stift, har inte möjlighet att gå samman ekonomiskt i detta, enligt samtal med berörda biskopar, men väl strategiskt via den redan existerande referensgruppen för ”Nya sätt att vara kyrka”, varför en finansiering från nationell nivå är nödvändig. EFS har stått som arbetsgivare för inspiratörerna Tin Mörk och Björn Gusmark.

Vara den 24 juli 2017

Leif Nordlander (FK)

Kyrkomötet
Motion 2017:52
av Leif Nordlander

Regler för kyrkobyggnadsbidrag

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att se över och bredda regelverket för utbetalning av kyrkobyggnadsbidrag i likhet med vad som förr gällde.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att se till att stiftet själva kan bestämma hur stor del av stiftsbidragen som ska fördelas bland församlingarna till åtgärder på kyrkobyggnader.

Motivering

Tidigare har det funnits en skillnad i hanteringen av Kyrkoantikvarisk ersättning (KAE) och kyrkobyggnadsbidrag (KBB). Det är naturligt att KAE har en särskild reglering eftersom det är statliga pengar för antikvariska ändamål och dessa har över tid anpassats till verkligheten, t.ex. fick man inte ersättning för takrenovering via KAE ursprungligen, sedan blev det max 25 procent och är idag 75 procent av kostnaden. Man insåg vikten av att tak hålls i ordning för hela kyrkobyggnaden.

Kyrkostyrelsen har förra året valt att fastställa att 2018 års bidrag ska följa KAE:s riktlinjer och inte fastställa egna sådana. Det blir en inlåsning av medel som Svenska kyrkan självt förfogar över och kommer då inte att kunna bidra till utveckling och stöd till projekt som tar Svenska kyrkan in i en ny framtid. Vi kommer att ha de flesta av våra kyrkobyggnader kvar i församlingar som inte är pastorat och pastorats ägo och dessa behöver stöd och hjälp för att göra dem ändamålsenliga i kyrkans verksamhet i 21:a århundradet efter en rimlig plan om huvudkyrka/huvudkyrkor i varje församling som inte är pastorat och pastorat. Därför menar jag att KBB bör återgå till sitt tidigare regelverk för bidrag vid reparationer och omstrukturering av kyrkobyggnader i vårt land. Vi kan inte införa smalare krav när vi söker bredare lösningar för framtiden och finna nya former för t.ex. uppvärmningssystem och nya, utvecklade användningsområden. Stiftet bör, utan detaljerad central reglering, kunna besluta om användning av KBB inom ramen för stiftsbidraget. I kyrkostyrelsens förslag till beslut 2006 står det: ”Stiftet kan sedan själva bestämma hur stor del av stiftsbidragen som ska fördelas bland församlingarna till åtgärder på kyrkobyggnader.” Med det senaste beslutet där samma regler som för KAE ska tillämpas för KBB stryps möjligheten till utveckling av de befintliga kyrkobyggnaderna för framtidens behov. Det är inte vad Svenska kyrkan behöver idag.

Vara den 24 juli 2017

Leif Nordlander (FK)

Kyrkomötet
Motion 2017:53
av Karin Forsell

Informationskampanj om Abrigos arbete

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram en kampanj för att informera landets alla stift och församlingar om Abrigos arbete och möjligheten att engagera sig i denna verksamhet, inför budgetåret 2019.

Motivering

- ◆ Abrigos arbete vänder sig till övergivna gravida kvinnor från Rio de Janeiros gator och kåkstäder. Här finner de och deras barn bostad och uppehälle i en trygg och utvecklande miljö. Läkare, psykolog och socionom ger dem hjälp att återfinna sin plats i samhället. Pedagog och lärare slussar dem in i undervisning och utbildning. Abrigos verksamhet bygger på övertygelsen att självförtroende, självförsörjning och självständighet endast kan byggas upp när utstötta kvinnor inte längre ses som föremål för välgörenhet utan som medarbetare till förändring.
- ◆ Lekmannakåren i Helsingborgs pastorat har i några år engagerat sig i detta projekt genom att anordna musikkvällar och underhållning där alla pengar oavkortat går till Abrigos arbete.

Helsingborg den 24 juli 2017

Karin Forsell (SD)

Kyrkomötet
Motion 2017:54
av Karin Forsell

Informationskampanj om The Lighthouse Boys Home

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram en kampanj för att informera landets alla stift och församlingar om the Lighthouse Boys Home och möjligheten att engagera sig i denna verksamhet, inför budgetåret 2019.

Motivering

Tusentals barn i Etiopien riskerar att hamna i prostitution eller drogmissbruk eftersom de ofta saknar stöd från familjen. Den kristna institutionen The Lighthouse Boys Home har i 13 år hjälpt dessa till ett värdigt liv med Bibeln som ledstjärna.

Här arbetar 65 frivilliga med att utbilda pojkarna till vävare och flickorna till hårfrisörskor. Projektet har slagit väl ut under dessa år och 6 000 barn har härigenom fått ett värdigt liv.

Helsingborg den 24 juli 2017

Karin Forsell (SD)

Kyrkomötet
Motion 2017:55
av Karin Forsell

Informationskampanj om mentormammor

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram en kampanj för att informera landets alla stift och församlingar om mentormammor och möjligheten att engagera sig i denna verksamhet inför budgetåret 2019.

Motivering

I Sydafrika, Etiopien och Swaziland finns mentormammor som stöttar utsatta familjer i att bättre kunna ta hand om sina barn. Det handlar om att upptäcka undernäring och ge stöd och råd i vardagslivet. Svenska kyrkan i Helsingborg stöttar detta projekt med en halv miljon kronor om året fram till 2018. Mentormammor arbetar alltså med förebyggande hälsovård, vilket är livsviktigt. Det ger barnen den möjlighet de behöver för att växa upp och få ett rikt liv.

Mentormammorna utbildas på undersköterskenivå och har sedan uppsökande verksamhet. Det handlar bland annat om att göra hembesök för att väga och mäta barn så att man kan upptäcka eventuell undernäring.

Projektet med mentormammor har sitt ursprung inom organisationen Philani som startades 1979 i Sydafrika av, bland andra, den svenska läkaren Ingrid Le Roux. Svenska kyrkan är en av Philanis samarbetspartners och nu utvecklas mentormammaprojektet också i Swaziland och Etiopien.

I projektet märks en tydlig inriktning mot kvinnor. Det är mammorna man söker upp. En del kvinnor har barn efter våldtäkter. Det är mödrarna som är samhällsbärarna. När man satsar på mödrarna så satsar man på hela samhället och familjen.

Helsingborg den 24 juli 2017

Karin Forsell (SD)

Kyrkomötet
Motion 2017:56
av Karin Forsell

Informationskampanj om mentorpappor

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram en kampanj för att informera landets alla stift och församlingar om mentorpappor och möjligheten att engagera sig i denna verksamhet inför budgetåret 2019.

Motivering

I Sydafrika, Etiopien och Swaziland finns mentormammor som stöttar utsatta familjer i att bättre kunna ta hand om sina barn. Det handlar om att upptäcka undernäring och ge stöd och råd i vardagslivet. Svenska kyrkan i Helsingborg stöttar detta projekt med en halv miljon kronor om året fram till 2018.

I projektet märks en tydlig inriktning mot kvinnor. Det är mammorna man söker upp.

Papporna finns ofta inte med, de har ofta övergivit sina barn och kvinnor. En del kvinnor har barn efter våldtäkter. Det är mödrarna som är samhällsbärarna. När man satsar på mödrarna så satsar man på hela samhället och familjen.

Det finns dock fäder som stannar kvar hos familjen och fortsätter leva med den. Dessa män kan vi understödja genom att ge dem status som mentorpappor med syftet att informera om vikten av att fadern stannar i familjen.

Helsingborg den 24 juli 2017

Karin Forsell (SD)

Kyrkomötet
Motion 2017:57
av Dag Sandahl

Fortsatt användning av 1986 års kyrkohandbok

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att 1986 års kyrkohandbok fortsatt får användas.

Motivering

I en typisk landsortskyrka, Ormesberga, sjöng prästen fel. Det kan hända. Nu hände detta också nästa gång jag var där, och jag märkte att det var fel men ändå rätt på ett bekant sätt. Vid kommunionen noterade jag hur det var. 1942 års handbok låg på altaret och var den handbok prästen använde. Detta var 17 år efter att den nya kyrkohandboken högtidligt antagits. Jag fann det hela fascinerande. Något nytt missale hade inte anskaffats till den kyrkan. Jag kunde med goda skäl tänka, att jag var den ende som insåg själva irregulariteten, om det nu inte rentav var en olaglighet.

Jag tog emellertid emot Kristus på samma sätt som konfirmationsprästen undervisat mig om. Handboksfrågan blev underordnad. På samma sätt nu. Från år 2012 har vi haft två alternativ i Svenska kyrkan. När det sägs att detta inte skulle kunna gälla framöver, tvekar jag. För vem blir det ett problem om kyrkorådet meddelar biskopen, att församlingens tills vidare behåller 1986 års gudstjänstordning, men att det nya missalet, en ”gåva” från Svenska kyrkan, också tacksamt tas emot och vid behov kommer att användas. Det förhållandet blir inte märkvärdigare än att andra kyrkor har två missalen och uppfattar detta som ett uttryck för liturgisk rikedom. En ordning som gör att 1986 års handbok inte behöver ersättas till pingst 2018 ger också den fördelen att många församlingar får mer tid på sig att arbeta med gudstjänsttagendor och förankra dem brett i församlingen.

Det finns församlingar som utan vidare skulle förklara, att behovet av en ny kyrkohandbok inte är ett prioriterat önskemål. De firar en högmässa i en form som församlingen är nöjd med. Om församlingen är nöjd, vem är det då som får problem om församlingen får fortsätta fira sina gudstjänster efter 1986 års ordning? Det kan inte ens vara ett problem med tillsynen, episkopé, om vi får en ordning där en församling till Domkapitlet kan anmäla att man fortsatt använder 1986 års handbok.

Moheda den 24 juli 2017

Dag Sandahl (FK)

Kyrkomötet
Motion 2017:58
av Stefan Aro

Kristna bönder och livsmedelsförsörjningen

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att upprätta dialog med Sveriges kristna bönder för att utforma ett nationellt handlingsprogram för Svenska kyrkans påverkansarbete i syfte att stödja svensk livsmedelsproduktion.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att inspirera församlingarna i Svenska kyrkan till att använda Tacksägelsedagen åt att tacka Gud för skörden och bönderna och för att öka konsumentmedvetandet beträffande svenskproducerad mat.

Motivering

Sverige är ett föregångsland ifråga om djurhållning och miljölagstiftning. De svenska bönderna lever upp till högre miljökrav och striktare djurhållning än i många andra länder och användningen av antibiotika bland djur är den lägsta i hela EU. Det här gör att de svenska lantgårdarna och livsmedelsproducenterna producerar förstklassiga råvaror och mat av hög kvalitet, vilket kommer de svenska konsumenterna, hushållen och livsmedelsnäringarna till del.

Sverige är samtidigt ett av länderna i EU med den snabbaste urbaniseringen och med lägst inhemsk livsmedelproduktion. Många bönder lever under hårt ansträngda livsvillkor. Mjölkböndernas pressade situation har uppmärksammats massmedialt under de senaste åren, men även köttbönder och spannmålsbönder och lokala potatis- och grönsaksproducenter är hårt prövade på en konkurrensutsatt marknad.

Problemet är den stora svenska importen av livsmedel. För trots att Sverige kan stoltsera med föredömliga bestämmelser om mjölkornas betesgång och utevistelse och annan miljölagstiftning, blir priset ändå det avgörande för vilka livsmedel vi till sist väljer. Vid upphandlingar till det offentliga har det allt oftare visat sig att kvalitetskraven för de varor som köps in inte kommer i första hand. Istället är det producenter som kan erbjuda varor till lägst pris som får leverera livsmedel till det offentliga. Det medför att vi istället för att handla och äta svenskt hellre importerar stora volymer ekologisk mjölk från Tyskland, brasilianskt kött och italiensk skinka, för att nämna något.

De svenska bönderna konkurrerar inte alltid på samma villkor med de utländska livsmedelsproducenterna. Prismedvetenheten inom handeln påverkar böndernas lönsamhet, något som i sin tur påverkar landsbygden och dess attraktionskraft negativt. Enligt Jordbruksverket har exempelvis antalet mjölkbönder i några län i det närmaste halverats på tjugo år. Även andelen brukad åkermark minskar för varje år, trots att Sverige klimatmässigt egentligen har gynnsamma förutsättningar för att bedriva odling och livsmedelsproduktion. Med växande klimatförändringar i

sikte ökar värdet av svensk jordbruksmark. Något som ytterligare är skäl för en större uppgradering av hela jordbrukssektorn och motiverar ett förändrat svenskt konsumentbeteende.

Att det produceras livsmedel i Sverige är en välsignelse. En minskad inhemsk livsmedelsproduktion och ökad import gör Sveriges livsmedelsförsörjning extremt sårbar vid större globala kriser. Självförsörjningsgraden är mycket låg och till skillnad från exempelvis Finland saknar Sverige i princip helt matreserv. Istället bygger vårt försörjningssystem på att handeln med omvärlden fungerar utan avbrott. Om importen av livsmedel plötsligt skulle avstanna eller om det skulle uppkomma långvariga driftsstörningar på transportsidan, är risken överhängande för att butikshyllorna hos de stora livsmedelskedjorna ganska omgående gapar tomma.

På senare tid har svensk kris- och katastrofberedskap aktualiserats när det gäller vatten- och matförsörjning. Kommuner har utfärdat särskilda riktlinjer vid händelse av kris och informerat hushållen. Som anledning anges ofta det förändrade säkerhetsläget i Östersjöregionen och de ökade politiska spänningarna i omvärlden.

Så sent som den 20 juni 2017 beslutade Sveriges riksdag i en bred blocköverskridande politisk majoritet om antagandet av en nationell livsmedelsstrategi, bland annat för att stärka svensk livsmedelsproduktion. Den nationella livsmedelsstrategin har välkomnats av både lantbruket och livsmedelsbranschen, men som bekant räcker det inte med ett klubbslag i riksdagen för att skapa utveckling i Sverige. För att kommuner, regioner, myndigheter, organisationer, lantbrukare, livsmedelsindustri, handel och enskilda människor gemensamt ska gå i livsmedelsstrategins riktning, behöver alla aktörer dra sitt strå till stacken.

En stärkt inhemsk livsmedelsproduktion ger många bieffekter. En levande landsbygd med djur som håller landskapen öppna, påverkar även Sveriges attraktionskraft som turistmål, vilket i sin tur skapar ekonomi och sysselsättning åt fler näringar. En ökad tillgång på närproducerade livsmedel påverkar miljön positivt, då transportbehoven minskar och i samma takt även koldioxidutsläppen.

Svenska kyrkans miljö- och rättighetsbaserade arbete grundar sig på teologiska ställningstaganden. Svenska kyrkans biskopar gav både inriktning och förnyad aktualitet åt miljöarbetet genom att formulera Biskopsbrevet om klimatet, 2014. ”De som drabbas först av klimatförändringen är de som har bidragit minst till att skapa den. De som lever i fattigdom, med kapacitet att hantera torka och översvämningar, och de flesta av dem lever just i de delar av världen där problemen med klimatrelaterade katastrofer förutspås bli som störst”, skriver biskoparna (sidan 74–75).

Utifrån det faktum att klimatförändringarna globalt sett kommer att påverka odlingsförutsättningarna olika, behöver länder som Sverige, som sannolikt drabbas mindre, att behöva ha beredskap för att behöva öka sin jordbruksproduktion. Detta inte bara för att försörja sig själva, utan också andra för att på sikt försörja andra folk och länder med livsmedel. På ett ställe i biskopsbrevet heter det: ”Klimatförändringarna är i grunden en fråga om global rättvisa” (sidan 77) vilket understryker att vi som människor och kristna behöver bära ett gemensamt ansvar också för de förändrade odlingsförutsättningarna som globalt följer i klimatförändringarnas spår.

Biskopsbrevet betonar även Svenska kyrkans roll i påverkansarbetet som rör klimatutmaningen. I det arbetet är dialogen med organisationer, beslutsfattare och andra aktörer både nödvändig och framgångsrik.

En organisation som dagligen arbetar med frågan om livsmedelsförsörjningen är Sveriges kristna bönder. Det är en fristående förening utan koppling till någon enskild kyrka eller organisation och bildades 1984 efter tilltal från Gud till flera bönder i olika delar av Sverige. Visionen var att samla kristna bönder i ett nätverk

där medlemmarnas överlåtna liv och resurser skulle kunna utgöra en tillgång för Guds rike, för varandra och för sina medmänniskor.

Sveriges kristna bönder är den kristna bondens vardag och arbete en kallelse i sig. Att producera mat, att bruka och bevara den jord man fått att förvalta, är en uppgift som hela mänskligheten är fullständigt beroende av. Därför vill man vara en profettröst för enskilda och beslutsfattare inom de sektorer som är och förblir centrala för jordens överlevnad: livsmedelsproduktion till en växande befolkning och en ansvarsfull hushållning av jordens resurser.

Enligt Sveriges kristna bönder är den kristna bondens vardag och arbete en kallelse i sig. Att producera mat, att bruka och bevara den jord man fått att förvalta, är en uppgift som hela mänskligheten är fullständigt beroende av. Därför vill man vara en profettröst för enskilda och beslutsfattare inom de sektorer som är och förblir centrala för jordens överlevnad: livsmedelsproduktion till en växande befolkning och en ansvarsfull hushållning av jordens resurser. Sveriges kristna bönder är i första hand ett nätverk, där man tror på bödens makt och kraft och stöttar varandra genom samtal och uppmuntran, möten och nätverkande. *Jourhavande bonde* är en samtalstjänst som fungerar som livlina för bönder som upplever en hårt pressad livssituation.

Därför bör Svenska kyrkan frimodigt söka dialog med de kristna bönderna för att ta fram ett handlingsprogram som stöder livsmedelsproduktionen i Sverige och inspirerar församlingar till ett förnyat konsumentmedvetande när det gäller svenskproducerad mat.

Juoksengi den 24 juli 2017

Stefan Aro (FK)

Kyrkomötet
Motion 2017:59
av Bertil Murray

Ekumenisk gest i anslutning till reformationsåret

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att i anslutning till reformationsåret, såvida intresse finns från Stockholms katolska stift, pröva möjligheten att som en ekumenisk gest

- ♦ till stiftet som gåva överlämna någon medeltida kyrkobyggnad av för stiftet avgörande symbolisk och pastoral betydelse,
- ♦ i en eller flera av Svenska kyrkans medeltida domkyrkor avskilja ett kapell för invigning och avskiljning till katolskt mässfirande.

Motivering

Reformationsåret 2017 inleddes i Lund och Malmö den 31 oktober 2016 under närvaro av Påven Franciskus, Lutherska världsförbundets ordförande och generalsekretärer, Svenska kyrkans biskopar samt ett stort antal inbjudna och tillresta personer. Vid mötet undertecknades de ekumeniska imperativ som avses bli vägledande för kommande relation mellan den romersk katolska kyrkan och de lutherska kyrkobildningarna.

Manifestationen och överenskommelsen var en stor ekumenisk händelse. Det skulle vara av utomordentligt värde om de fortsatta kontakter som blivit en följd av mötet också kunde inrymma generösa steg av skilda slag från Svenska kyrkan, i glädje över det vi har gemensamt och över de nya öppningar vi hoppas att mötet ska leda till.

Som ett synligt tack för påvens besök överlämnades i Rom av en svensk delegation med bl.a. biskop Anders Arborelius och ärkebiskop Antje Jackelén i början av sommaren 2017 en ikon.

I den svenska kontexten är dessa öppningar något som vuxit fram som ett resultat av ett långt och tålmodigt arbete. I sökandet efter en fortsatt fördjupning av gemenskapen skulle synliga tecken av generositet kunna vara av stort värde och bidra till läkande av gamla sår som tillfogats under den långa tiden av separation.

En väg att på ett tydligt sätt markera en sådan vilja till försoning och helande vore att till Stockholms katolska stift överrätta en gåva av såväl starkt symboliskt som kanske också rikt pastoralt värde.

Svenska kyrkan besitter allt sedan reformationen en mängd medeltida kyrkobyggnader som en gång invigdes till katolska kyrkor. Många av dessa är i dag mer eller mindre ur bruk, beroende på sitt geografiska läge på landsbygden. Men även i städer med ett stort antal kyrkorum finns många gånger också ett antal medeltida sådana.

Mot 2017:59

Kyrkostyrelsen bör pröva möjligheten att, såvida intresse finns från Stockholms katolska stift, som en ekumenisk gest till stiftet som gåva överlämna någon medeltida kyrkobyggnad av för stiftet avgörande symbolisk och pastoral betydelse. En ytterligare möjlighet vore att i en eller flera av Svenska kyrkans domkyrkor avskilja ett kapell för invigning och avskiljning till katolskt mässfirande.

Uppsala den 3 juli 2017

Bertil Murray (FK)

Kyrkomötet
Motion 2017:60
av Bertil Murray

Musiken i kyrkohandboken

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avvakta med fastställandet av musiken till ny kyrkohandbok till dess att alla musikaliska delar bearbetats och kompletterats.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att under en period av tre år bjuda in alla som vill till skapande av ny liturgisk musik och ge möjlighet att pröva denna.
3. Kyrkomötet beslutar att bifogade* Agnus Dei-satser får utgöra startmaterial i arbetet på att ta fram ny mässmusik.

Motivering

År 2010 övergick arbetet med handboksrevisionen till ett projektarbete lett av handläggare på kyrkokansliet, och det blev bråttom. Dittills hade det inte varit någon brådska, hävdar Anders Björnberg, som ingick i den s.k. expertgrupp som arbetade med frågan innan arbetet omvandlades till ett kansliprojekt.

Nu blev det plötsligt bråttom och man tog fram ett par förslag till nyskriven musik, som trots upprepad kritik och trots att den togs med i handboksförslaget utan att nödvändig musikalisk kompetens fått säga sitt, fortfarande är med i det förslag till ny handbok som ligger 2017.

När man ser på processen med handboksrevision i Norge, ser man att man där började med att både bjuda in tonsättare och att beställa ny musik av tonsättare, för att ha mycket att välja av.

Tittar man i projektbeskrivningen för den svenska handboksrevisionen, ser man, att även där betonas vikten av ett stort urval att börja med. Ändå har man i Sverige gjort precis tvärtom: börjat med fyra nya musikserier, som sedan inte fått ändras särskilt mycket, trots att många röster höjts för att påpeka att denna musik kanske inte är den allra bästa.

I denna motion presenteras* ett antal Agnus Dei-satser skrivna i nutid, av verk samma tonsättare och kyrkomusiker, i olika stilar, samt några historiska satser där man beaktat den senaste forskningen på området. Med dessa exempel belyses den stora rikedom av kreativitet och mångfald man missat genom att gå tillväga som man gjort med handboksrevisionen. Denna kompetens behöver tas tillvara genom ett beslut om att avvakta slutligt fastställande av musiken i kyrkohandboken. Detta tillvägagångssätt tillämpades i Den norske kirke i deras arbete med en ny kyrkohand-

---

* Noter och texter får av upphovsrättsliga skäl inte publiceras här.

Mot 2017:60 bok. 2011 togs beslut om texter och inte förrän nu i höst, 2017, förväntas beslut om den kompletta gudstjänstmusiken gå igenom.

Uppsala den 14 juli 2017

Bertil Murray (FK)

Kyrkomötet
Motion 2017:61
av Bertil Murray

Äldre musik i kyrkohandboken

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att fortsätta bearbetningen av äldre liturgiska texter och musik innan nya kyrkohandboken fastställs.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att fortsätta sökandet av äldre material att infogas i nya kyrkohandboken.
3. Kyrkomötet beslutar att i nya kyrkohandboken som alternativ lovpsalm för högmässan anta det bifogade* materialet.

Motivering

I handboksförslaget 2017 är all gammal musik samlad i det som kallas Musik A.

Det har forskats mycket bara sedan 1986, och detta bör synas i en reviderad upplaga av kyrkohandboken. Somt som togs bort 1986 på grund av personligt tycke och smak används fortfarande på sina håll, och man är just nu på gång med att leta fram och restaurera mycket av det som legat gömt och glömt i olika samlingar.

Som påpekats av ett stort antal experter på området, bör inte handboken anses som färdigbearbetad innan man tagit i beaktande den stora kunskap på området historisk musik som hittills ignorerats.

Bland medeltidens pärlor finns nog både ett och annat ”glatt, enkelt och folkligt” att hitta.

Ett exempel på sådant som skulle kunna införas i handboken är Luthers Credo-psalm (se bilaga*) – i Olaus Petri översättning (med mycket lätt språklig revidering av professor Mattias Lundberg). Den sjungs på sina håll i Västerås stift på högtidsdagar. Detta gör att den bör äga samma rätt som serierna C och E att upptas (”det som redan används”-argumentet).

Melodin är hämtad från Hög-handskriften (där vi tagit våra andra melodier till Kyrie, Gloria m.m. som nu ingår i 86:an).

Under reformationsjubileet bör vi beakta Luthers unika bidrag till text och musik, och Olaus Petri svenska version av denna!

Uppsala den 26 juli 2017

Bertil Murray (FK)

---

* Noter och texter får av upphovsrättsliga skäl inte publiceras här.

Kyrkomötet
Motion 2017:62
av Kjell Petersson och Leif Nordlander

Bejaka den ekumeniska manifestationen den 31 oktober 2016

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att arbeta för att de fem ekumeniska imperativ som manifesterades i Lunds domkyrka den 31 oktober 2016 förverkligas i Svenska kyrkan.

Motivering

I den ekumeniska gudstjänsten i Lunds domkyrka den 31 oktober 2016 undertecknades en gemensam deklaration av påven Franciskus och Lutherska världsförbundets president, biskop Munib Younan. Det viktiga i detta dokument är de fem ekumeniska imperativ som manifesterades i gudstjänsten i domkyrkan med ljus som tändes. De lyder:

1. Katoliker och lutheraner bör alltid börja i enhetens perspektiv och inte i splittringens, för att stärka det gemensamma även om det är lättare att se och erfara skillnaderna.
2. Lutheraner och katoliker bör ständigt låta sig själva förändras genom mötet med den andre och genom det ömsesidiga trosvittnesbördet.
3. Katoliker och lutheraner bör på nytt förpliktiga sig till att söka synlig enhet, till att tillsammans utveckla närmare vad detta betyder i form av konkreta steg, och till att oupphörligt sträva mot detta mål.
4. Lutheraner och katoliker bör gemensamt återupptäcka kraften i evangeliet om Jesus Kristus för vår tid.
5. Katoliker och lutheraner bör vittna tillsammans om Guds barmhärtighet genom att förkunna och att tjäna världen.

Dessa fem uppmaningar är en del av den rapport från den gemensamma enhetskommission som färdigställt dokumentet: *Från konflikt till gemenskap* (Artos 2016). I och med att dessa uppmaningar lyftes fram i Lund, och undertecknades av påve Franciskus och biskop Younan, har de sanktionerats av Katolska kyrkan och Lutherska världsförbundet. De är inte längre kommissionens uppmaningar, utan bakom dem står de båda konfessionernas officiella företrädare.

Det i Lund undertecknade dokumentet skulle kunna kallas en avsiktsförklaring. Det är inte någon bindande överenskommelse, men dokumentet klargör att de båda parterna har för avsikt att nå fram till en sådan. Målet – synlig enhet – är klart och

tydligt angivet, även om man inte vet hur lång tid själva resan tar, eller vilka svårigheter som kommer att möta under resans gång.

Till detta kan man inte vara annat än positiv, eftersom det handlar om att försöka förverkliga Jesu bön om att hans efterföljare ska vara ett. Det är många som i detta närmande mellan katoliker och lutheraner ser den helige Andes verk och verkande. Vid gudstjänsten i domkyrkan sjöngs också den gamla bönen om att den helige Ande måtte komma och fylla de trogna med kärlekens eld, Veni Sancte Spiritus. Samtidigt är det mycket viktigt, att det som uttrycks i överenskommelsen, blir till konkreta steg i den kyrkliga vardagen, inom katolska kyrkan, inom Lutherska världsförbundets medlemskyrkor. För att högtidliga manifestationer, som den i Lund, ska tas på allvar, måste de vara uttryck för en bestämd viljeinriktning. I annat fall devalveras betydelsen av kyrkoledarnas deklARATIONER. Ord måste följas av handling om trovärdigheten ska bevaras.

Glädjen över det som hände i Lund är stor, men mycket arbete återstår. Det svåra med överenskommelser som den i Lund är hur de ska implementeras och förverkligas i den Romersk-katolska kyrkan, i de olika lutherska kyrkorna. För Svenska kyrkans del finns åtskilliga frågor som behöver klarläggas. Den allra första är givetvis i vad mån överenskommelsen är bindande för Svenska kyrkan. Vilket mandat har Lutherska världsförbundet att fatta bindande beslut på medlemskyrkornas vägnar? Svaret torde vara att Lutherska världsförbundet inte har något sådant mandat. De olika medlemskyrkorna måste var för sig ansluta sig till den överenskommelse som gjorts. Ett sätt att göra detta är att kyrkostyrelsen på olika sätt arbetar för att de uppmaningar som formulerades i de fem imperativen förverkligas i Svenska kyrkan nationellt, på stiftsnivå och i församlingarna.

Stockholm och Vara den 21 juli 2017

Kjell Petersson (FK)

Leif Nordlander (FK)

Kyrkomötet
Motion 2017:63
av Kjell Petersson och Dan Sarkar

Konfirmandernas svar vid konfirmationen

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att momentet *Fråga till konfirmanderna* placeras i anslutning till trosbekännelsen och att frågan ges samma lydelse som i kyrkohandboken 1986:

Detta är den tro ni är döpta till. Vill ni med Guds hjälp leva i denna tro och visa den i kärlek till Gud och era medmänniskor?

Motivering

Höjdpunkten i konfirmationsgudstjänsten är läsandet av trosbekännelsen, konfirmandernas svar att de vill leva i den tro de är döpta till och den därpå följande handläggningen med bön om att Guds helige Ande må vara med konfirmanden. I handboksförslaget bryts denna sammanhållna enhet sönder, i och med att konfirmandernas svar placeras i början av akten. Detta leder till att konfirmandernas agerande i gudstjänsten får en mer undanskymd plats och konfirmandernas svar förminskas. Dessutom är den föreslagna frågan otydlig.

I frågan som den är formulerad i förslaget utsägs att konfirmationen är en påminnelse om Guds löften i dopet. Om konfirmationen är detta, en påminnelse om vad Gud gjort, vad är det då konfirmanderna svarar ja på? Att Gud gett oss ett löfte i dopet? Detta löfte står dock fast vare sig konfirmanderna säger sitt ja till det eller inte.

Vidare blir konfirmationsgudstjänstens koppling till dopgudstjänsten mindre tydlig. 1986 års ordning med konfirmandernas svar i anslutning till trosbekännelsen har sin motsvarighet i dopgudstjänsten med dopfrågan till föräldrarna i anslutning till trosbekännelsen. Denna koppling mellan dop och konfirmation är ett av huvudmotiven i konfirmationen, vilket tydligt framgår av den bibeltext, Matt. 28:16–20, som ska läsas vid varje konfirmation, liksom vid varje dop.

Nu kan troligen det nya förslaget användas så att konfirmandernas Ja får samma placering som 1986. Den föreslagna tidiga frågan till konfirmanderna är fakultativ, och behöver således inte användas. Om den formulering som anges efter trosbekännelsen står, att den *kan* användas. Formuleringen öppnar för att även annan formulering kan användas, t.ex. den fråga som finns i 1986 års ordning. Men det skulle underlätta om det tydligt anges att ordningen från 1986 års handbok kan användas i den nya handboken.

Stockholm och Broby den 21 juli 2017

Kjell Petersson (FK)

Dan Sarkar (FK)

Kyrkomötet
Motion 2017:64
av Kjell Petersson m.fl.

Satsning på evangelisation och församlingsbyggande

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att – i samråd med biskopsmötet – ta initiativ till en förnyad satsning på evangelisation och församlingsbyggande

Motivering

Av de sifferuppgifter som finns på Svenska kyrkans hemsida framgår att under de senaste 25 åren har i stort sett alla siffror gått ner. De viktigaste är följande:

	1991	2016
Andel medlemmar av befolkningen	88,2 %	61,2 %
Döpta i procent av födda	72,6 %	44,1 %
Konfirmerade i procent av alla 15-åringar	57,7 %	26,6 %
Samtliga gudstjänstbesök	23,4 milj	14,8 milj

Det är uppenbart att Svenska kyrkan – tillsammans med övriga kyrkor i vårt land – befinner sig i en mycket allvarlig situation. Det är numera en minoritet av befolkningen som låter döpa sina barn och vars tonåringar konfirmeras. Kyrkogångsseden håller på att vittra samman. Den traditionella vägen in i kyrkan: att döpas som barn, konfirmeras som tonåring och som vuxen vara aktiv i kyrkan, fungerar sedan länge enbart för ett fåtal.

En mindre del av de sjunkande siffrorna kan förklaras av den höga invandringen, men det förtar inte allvaret i situationen. Svenska kyrkans uppgift är – med kyrkoordningens formulering – ”att människor ska komma till tro på Kristus och leva i tro, en kristen gemenskap skapas och fördjupas, Guds rike utbreddas och skapelsen återupprättas” (KO inledning, 2 kap.). Av siffrorna att döma klarar Svenska kyrkan inte av att fullgöra denna sin uppgift. Att övriga kyrkor och samfund i landet befinner sig i en liknande situation är ingen tröst.

Det som hittills gjort nationellt, i stiftet och församlingarna har inte varit tillräckligt. Därför bör kyrkostyrelsen, i samråd med biskopsmötet, ta initiativ till en stor satsning på evangelisation och församlingsbyggande. Detta kan lämpligen ske genom att inrätta ett Råd för evangelisation. Till detta råd bör inbjudas ett brett urval av personer från rörelser och sammanhang som visat att man kan arbeta evangeliserade, som EFS, aKF, ELM, Oas-rörelsen, de laestadianska fridsförbunden osv., och från församlingar där man lyckats bygga fungerande gemenskaper.

Uppgifterna för detta råd skulle kunna vara att komma med förslag:

- ♦ hur man når de nästan 40 procent av befolkningen som står utanför Svenska kyrkan med evangelium,

Mot 2017:64

- ◆ hur man når de nya grupper som invandrat till landet med undervisning i kristen tro,
- ◆ att arbeta fram pastorala modeller för dop av vuxna,
- ◆ att inrätta en kvalificerad tankesmedja som kan producera material till samhällsdebatten, typ Signum,
- ◆ att arbeta fram riktlinjer och material som kan användas i den nya satsning på trosundervisning för barn, ungdomar, vuxna, anställda och förtroendevalda som är en absolut nödvändighet.

Stockholm, Bunkeflo och Vara den 25 juli 2017

Kjell Petersson (FK)

Berth Löndahl (FK)

Leif Nordlander (FK)

Kyrkomötet
Motion 2017:65
av Kjell Petersson

Dopets inledningsord och dopbönen

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att föreslagna första inledningsordet i kyrkohandboksförslaget (sidan 132) ska ha följande lydelse:

I dopet möter Gud oss för att vi ska leva i gemenskap med Kristus. Därför sände han sin Son, Jesus Kristus för att rädda oss från det onda. Genom dopet föder han oss till nytt liv, för oss in i sin kyrka och till ett liv i förening med honom. Det gör Gud med *detta/dessa barn/dig/er* som idag ska döpas.

2. Kyrkomötet beslutar att det andra inledningsordets tre sista rader i kyrkohandboksförslaget (sidan 133) ska ha följande lydelse:

Störst eller minst, först eller sist gör ingen skillnad. Alla blir genom dopet ett i Jesus Kristus.

3. Kyrkomötet beslutar att den doppåminnelse som finns i påsknattsmässan i kyrkohandboksförslaget (sidan 120–121) ska ha följande lydelse och få användas under momentet Dopbön i dopordningen:

O Gud, vi prisar dig ...
Låt din helige Ande flöda över oss och förnya våra liv med din förlåtelse, nåd och kärlek. Kom med din helige Ande och gör detta vatten till en nådens källa. Dig Gud, tillhör all ära och allt lov nu och i evighet.

4. Kyrkomötet beslutar att följande dopbön ska införas i nya kyrkohandboken som en alternativ dopbön:

Helige, barmhärtige Gud,
vid tidens början skapade du himmel och jord,
du lät din Ande sväva över vattnen och ge liv åt allt.
Noa och hans familj räddade du från den stora flodens vatten.
Genom vatten befriade du ditt folk från slaveriet i Egypten.
När Johannes döpte sänkte sig Anden som en duva över Jesus
och på korset blev han för oss en livets källa.
Vi tackar dig för att du i dopet ger oss del i hans död och uppståndelse.
Helga med din Ande detta vatten till en nådens källa,
så att de som nu ska döpas renas från synden och föds på nytt.
Hjälp oss att leva i Andens skapande glädje
och bevara oss hos dig till livets slut.
Genom din son, Jesus Kristus, vår Herre.

5. Kyrkomötet beslutar att den första dopbönens åttonde rad i kyrkohandboks-förslaget (sidan 137–138) ska ha följande lydelse:

Föd *henne/honom/den* till ett nytt liv i Kristus

Motivering

1. Det första föreslagna inledningsordet är för kortfattat, i synnerhet om dopet firas som en egen fristående gudstjänst. Momentet *Inledningsord* ska vara med vid varje dop, och behöver en viss längd och tyngd för att församlingen ska uppfatta att detta är dopgudstjänstens inledning. Den komplettering som föreslås är hämtad från 1986 års handbok.

2. Förslaget innebär att uttrycket: *i dopet görs ingen skillnad mellan människor* tas bort, eftersom det lätt kan uppfattas som att *dopet gör ingen skillnad mellan människor*. Men dopet gör skillnad mellan människor. Genom dopet tas den döpte upp i den kristna församlingen, ges syndernas förlåtelse och föds till ett nytt liv i Kristus. Det som handbokskommittén positivt vill formulera, att i dopet ingen har försteg framför den andre kan uttryckas på följande sätt: *Störst eller minst, först eller sist gör ingen skillnad. Alla blir genom dopet ett i Jesus Kristus*.

3. Den bön som kallas doppåminnelse i påsknattsmässan är efterlängtd. Börens bakgrund är den s.k. syndafloidsbönen som finns med i de två dopordningar som Martin Luther utgav. Sådana böner finns numera med i flera moderna lutherska dopordningar, bl.a. i den finska kyrkan och ELCA (Evangelical Lutheran Church in America). Dessa dopböner har en tydlig *anamneskaraktär* (åminnelsekaraktär) och har sin bakgrund både i reformationstidens dopordningar och i den *ordostruktur* som spelat en stor roll i nutida handboksarbete i olika kyrkor. De bibliska exemplen på Guds frälsande gärningar i bönen skänker en välkommen konkretion, och dessa händelser är lätt att anknyta till både i förkunnelse och dopsamtal. Om man inte vill använda påsknattens doppåminnelse som en dopbön, ges ett förslag till en nyskriven dopbön som lyfter fram de frälsningshistoriskt viktiga händelserna och som gör att Svenska kyrkans nya dopordning ligger i fas med andra lutherska kyrkors dopordningar.

4. Om den skrivning som finns i förslaget inte är ett tryckfel, är den dålig svenska. Att föra någon någonstans uttrycker riktning; att bli döpt handlar inte om riktning utan om en förändrad livssituation.

Stockholm den 25 juli 2017

Kjell Petersson (FK)

Kyrkomötet
Motion 2017:66
av Kjell Petersson och Leif Nordlander

Kyrkoordningens bestämmelser om dop och kyrkotillhörighet

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att göra en översyn av kyrkoordningens bestämmelser om å ena sidan den döptes rättigheter och skyldigheter och å andra sidan den tillhöriges rättigheter och skyldigheter.

Motivering

Inför relationsändringen stat–kyrka år 2000 höjdes röster som varnade för att Svenska kyrkan genom relationsändringen riskerade att bli en föreningskyrka. Varningarna håller på att besannas. Numera beskrivs Svenska kyrkan som en medlemsorganisation, den största av dem alla, och detta av kyrkans egna företrädare.

Det är förmodligen nödvändigt att i vissa sammanhang beskriva Svenska kyrkan som en organisation, eftersom kyrkan måste hålla sig till de regler och bestämmelser som reglerar föreningars och organisationers liv. Men den kyrkliga självbilden borde vara en annan, nämligen den som i psalmen beskriver kyrkan och församlingen som ”en gemenskap omkring ordet, dopets bad och nattvardsbordet” (Sv. ps. 370:1). Kyrkan och församlingen är i sin grund och till sitt väsen en sakramental gemenskap, där dopet är vägen in i kyrkan. Av praktiska skäl måste kyrkan ibland beskrivas som en medlemsorganisation, men denna beskrivning är sekundär.

Det finns en dubbelhet i kyrkoordningens bestämmelser om dopet. Å ena sidan finns där bestämmelsen att den som döps blir kyrkotillhörig genom själva dophandlingen. På den punkten är allt klart och tydligt. Å andra sidan, om denne döpte lämnar in en blankett med begäran om utträde då betraktas han eller hon som om dopet aldrig ägt rum. Om denne döpte men utträdde person avlider, måste det till särskilda omständigheter med beslut av kyrkoherden, för att det ska kunna bli en kyrklig begravning. Och ändå finns det ett beslut i Överklagandenämnden (2004/10) som konstaterar att ett dop inte kan göras ogjort. Den person som en gång döpts, förblir döpt hela livet; det går inte att suddas ut dopet. Det betyder också att kyrkan har en relation till och ett ansvar för den döpte, vare sig personen är kyrkotillhörig eller inte. De löften Gud gett i dopet gäller även om den som fått löfterna tar avstånd från dem genom utträde eller på annat sätt. Detta sakförhållande skulle kunna göras tydligare i kyrkoordningens paragrafer.

Ett rimligt sätt att stärka dopets ställning vore att ge den döpte rätt till kyrklig vigsel och begravning även om han eller hon utträtt. I sådana fall bör den enskilde betala enligt de clearingsystem som finns. Rösträtt och valbarhet i de kyrkliga valen hör däremot samman med tillhörigheten till organisationen Svenska kyrkan, och till

Mot 2017:66 att medlemmen betalar kyrkoavgift. Hela komplexet bör utredas, och nya regler så småningom fastställas där dopet ges en starkare ställning.

Stockholm och Vara den 21 juli 2017

Kjell Petersson (FK)

Leif Nordlander (FK)

Kyrkomötet
Motion 2017:67
av Kjell Petersson m.fl.

Acklamationen efter instiftelseorden

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att den föreslagna acklamationen efter instiftelseorden kompletteras med ytterligare acklamationer:

Trons mysterium
Detta är trons mysterium

Motivering

Först ska sägas att det är positivt att kyrkohandboksförslaget numera innehåller en acklamation som inledning till församlingssvaret. Den föreslagna acklamationen: *Stort är trons mysterium*, torde dock vara mindre använd än de två som föreslås i denna motion: *Trons mysterium* och *Detta är trons mysterium*. Därför bör alla tre stå med som alternativ.

Innehållsligt är det inte någon skillnad mellan de tre acklamationerna. Alla tre uttrycker att det är en trons hemlighet att Kristus är reellt närvarande i det välsignade brödet och vinet. Det efterföljande församlingssvaret markerar att denna trons hemlighet är sammanlänkad med Kristi död och uppståndelse, och att den föregriper Kristi återkomst vid tidens slut.

Denna nattvardens förbindelse med de avgörande momenten i Kristi gärning är verkligen ett trons mysterium, vilket framhävs med prästens acklamation: *Detta är trons mysterium*, eller *Trons mysterium* eller *Stort är trons mysterium*.

Stockholm, Bunkeflo och Vara den 25 juli 2017

Kjell Petersson (FK)

Berth Löndahl (FK)

Leif Nordlander (FK)

Kyrkomötet
Motion 2017:68
av Kjell Petersson m.fl.

Herre, förbarma dig eller Kristusrop

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att den svenska benämningen av *Kyrie* i nya kyrkohandboken återgår till det hävdvunna *Herre, förbarma dig*.

Motivering

Det är positivt att förslaget innehåller både de svenska och de allmänkyrkliga benämningarna på mässans fasta moment (förslaget sidan 17). Dock är det så att den hävdvunna svenska benämningen på *Kyrie* är *Herre, förbarma dig*, vilket man enkelt ser om man granskar äldre handböcker. Dessutom är ordet *Kristusrop* dubbeltydigt: det kan avse både att Kristus är subjekt (*Kristus ropar*) eller att Kristus är objekt (*Rop till Kristus*). Det är den senare betydelsen av ordet som avses när det används som den svenska beteckningen för *Kyrie*. På annat ställe i förslaget används uttrycket *Kristusljus* (sidan 26), också det en språklig innovation. I det uttrycket är Kristus subjekt, ljuset är en Kristussymbol. Detta förstärker invändningen att *Kristusrop* är ett dubbeltydigt uttryck och därmed svårare att förstå än det traditionella *Herre, förbarma dig*.

Stockholm, Bunkeflo och Vara den 25 juli 2017

Kjell Petersson (FK)

Berth Löndahl (FK)

Leif Nordlander (FK)

Kyrkomötet
Motion 2017:69
av Kjell Petersson

Valnämndens ansvar för distribution av valsedlar

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att lägga fram förslag om ändring i kyrkoordningen, så att valnämnderna i kommande val också ansvarar för att lägga ut valsedlar avseende de lokala valen.

Motivering

I valhandboken inför kyrkovalet 2017, sidan 54 står följande.

Beträffande de lokala valen gäller alltid att det är nomineringsgruppens direkta ansvar att lägga ut valsedlar på anvisad plats vid de olika röst-mottagningsställena.

Valnämnderna är skyldiga att lägga ut valsedlar vad gäller valen till kyrkomöte och stiftsfullmäktige, under förutsättning att valsedlarna finns hos valnämnden i god tid. Denna skyldighet bör utsträckas till att även gälla valsedlar till de lokala valen.

Stockholm den 25 juli 2017

Kjell Petersson (FK)

Kyrkomötet
Motion 2017:70
av Kjell Petersson och Berth Löndahl

Smörjelse med olja vid konfirmation och dop

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att det i anvisningarna till den nya kyrkohandboken anges att smörjelse med olja kan förekomma vid konfirmation och dop.

Motivering

Den största lutherska kyrkan i USA, ELCA, har möjlighet till smörjelse med olja både i sin gamla *Lutheran Book of Worship* och i den nya handboken *Worship*. Både i den anglikanska kyrkan i England och i den lutherska kyrkan i USA är bruket av smörjelse med olja fakultativt, alltså frivilligt.

På flera håll i Svenska kyrkan används välsignad olja vid dop och konfirmation, ännu vanligare vid förbönsgudstjänster och vid sjukbesök. Tydningen av oljan är att den är ett tecken på Andens gåva. Andens gåva handlar om förlåtelse, upprättelse, helande, ny kraft, en tillhörighet till Jesus Kristus. Platsen för smörjelsen är vid handpåläggningen med bön om Andens gåva, vid dopet efter vattenösningsen och vid konfirmationen efter läsandet av trosbekännelsen.

En utförligare argumentation i frågan ges i en artikel i Kyrkans tidning av Anna Karin Hammar och Kjell Petersson, se

www.kyrkanstidning.se/debatt/tillat-smorjelse-med-olja-vid-dop

Stockholm och Bunkeflo den 25 juli 2017

Kjell Petersson (FK)

Berth Löndahl (FK)

Kyrkomötet
Motion 2017:71
av Kjell Petersson och Leif Nordlander

Hur den helige Ande benämns

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att låta utreda de läromässiga och ekumeniska implikationerna av den nya benämningen på den helige Ande.
2. Kyrkomötet beslutar att den trinitariska formuleringen från handboken 1986 – I Faderns och Sonens och den helige Andes namn – får användas i den nya kyrkohandboken.

Motivering

I kommentarerna till revisionsgruppens förslag (sidan 28) efterfrågar revisionsgruppen en genomgång av de läromässiga implikationerna av det inledande: I (Guds) Faderns och Sonens och *den heliga Andens* namn. I sammanhanget nämns att den ekumeniskt vedertagna formuleringen är: I Faderns och Sonens och *den helige Andes* namn. Denna formulering används också i trosbekännelserna, den apostoliska och den nicenska. Likaså i Stockholms katolska stift, liksom av de ortodoxa kyrkorna när liturgin firas på svenska. I den mån frikyrkorna använder den trinitariska formeln följer de Bibel 2000 i benämningen av Anden.

Att blanda olika formuleringar av den trinitariska formeln som görs i handboks-förslaget är ägnat att skapa oklarhet och förvirring i uppfattningen av den tredje personen i gudomen. Enligt SAOB (Svenska akademins ordbok, artikeln Ande, VII, 2) är uttrycket *den helige Ande* närmast att betrakta som ett egennamn, etablerat sedan länge i svenska språket. En utredning där man går igenom och värderar argumenten för den förändring som revisionsgruppen föreslår, liksom de argument som talar mot en förändring är synnerligen önskvärd.

Innan en sådan utredning gjorts borde formuleringen från handboken 1986 vara den trinitariska formel som används. Eller i varje fall att denna formel anges som ett av alternativen.

Stockholm och Vara den 25 juli 2017

Kjell Petersson (FK)

Leif Nordlander (FK)

Kyrkomötet
Motion 2017:72
av Dag Sandahl

Eukaristiska böner

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att anta de bifogade* eukaristiska bönerna A–H med prefationer i stället för de som föreslås i kyrkohandboksförslaget.

Motivering

Den eukaristiska bönen knyter oss samman med Kyrkan som finns till genom tid och rum, och denna stora samhörighet kommer till uttryck genom ett liturgiskt språk som är bibelandat. Det nationella språket måste vara korrekt och innehållet bibliskt utan att därmed förfalla till enkel biblicism. Här visar sig just det bibelandade genom att inte rakt upp och ner återge bibelord.

Den eukaristiska bönen är inte en plats för prästerlig talekonst eller det för stunden improviserade. Förbönen ska därför inte fogas in i den eukaristiska bönen utan ha sin egen plats.

Den eukaristiska bönen är i många stycken ekumenisk. Tydligast blir det i detta förslag genom den eukaristiska bönen H, Hippolytosmässan från 200-talet. Den används i Svenska kyrkan, men bör nu föras in i kyrkohandboken för att kunna brukas också när högmässa firas.

För utförligare resonemang ber jag att få hänvisa till Christer Pahlmblads bok *Mässa för enhetens skull*, som alla ledamöter av kyrkomötet liksom biskoparna fått som gåva år 2015.

Moheda den 25 juli 2017

Dag Sandahl (FK)

---

* Texterna får av upphovsrättsliga skäl inte publiceras här.

Kyrkomötet
Motion 2017:73
av Anders Åkerlund

Delaktighet i gudstjänstlivet

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att inriktningen på delaktighet i kyrkohandboksförslaget tydligt ska följas upp genom att det i anvisningarna till gudstjänstordningarna ges exempel i enlighet med förslag i motionen.

Motivering

Delaktighet eftersträvas i alla gudstjänster – att var och en utifrån sina förutsättningar kan vara delaktig i gudstjänstlivet. I gudstjänsten eftersträvas särskilt barn och ungas delaktighet. (Ur Bilaga till kyrkostyrelsens skrivelse, KsSkr 2017:6 Kyrkohandbok för Svenska kyrkan, del I, sidan 10)

Denna ambition vill jag helhjärtat ansluta mig till, men jag ser väldigt få exempel på hur det kan gå till i handboksförslaget. En modern kyrkohandbok bör, enligt min mening, inte bara vara en produkt som vi präster använder för den gudstjänstfirande församlingen utan mer att vi skapar gudstjänster som speglar våra behov och erfarenheter där människor med olika bakgrund och förutsättningar kan bli sedda och bli delaktiga genom att också medverka. Det blir inte mer delaktighet om ”någon möjligen läser en text åt prästen”, som det ibland kan uppfattas.

I anvisningstexten föreslår jag därför att det anges exempel på ökad delaktighet och medverkan. Några exempel:

- ◆ Inledningsmomenten i alla gudstjänster bör vara fakultativa och ge utrymme till olika medverkande.
- ◆ Dialogpredikan där flera får dela livserfarenhet och tro utifrån dagens tema.
- ◆ Kyrkans förbön, som i normalfallet bör vara fri och lokalt utformad, kan ibland ersättas med skön musik under personlig ljuständning, individuella bönelappar och personlig förbön/välsignelse.
- ◆ Inslag av personligt vittnesbörd i gudstjänsten på lämplig plats.
- ◆ Ett moment i gudstjänsten förslagsvis efter trosbekännelsen under rubriken Aktuellt i församlingen med meddelande av dop, vigsel, begravningar, ideella och anställdas inbjudan till verksamheter, välkomnande av nyinflyttade m.m.
- ◆ Särskilt vid kyrkliga handlingar bör ges utrymme för personligt valda dikter, musik, sång och inslag av dans.

Det är bara fantasin som sätter gränser

Rättvik den 28 juli 2017

Anders Åkerlund (C)

Kyrkomötet
Motion 2017:74
av Anders Åkerlund

Gudstjänstens inledning

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att varje gudstjänst i nya kyrkohandboken inleds med Guds varma, kärleksfulla och barmhärtiga ja till oss människor.

Motivering

Talet om synd och förlåtelse har dominerat den kristna tankevärlden, särskilt i den västliga delen. Det är självklart att vi människor har brister, försummelse och bortvändhet från Gud. Men det finns ju också andra motiv som är lika sanna: vilsenhet, blindhet, längtan efter helhet, meningsfullhet, renhet och godhet.

I världens mest kända predikan, bergspredikan, saligförklarar Jesus sina åhörare mitt i deras brister och längtan. I Psaltaren möter vi mångfalden i livets svängningar.

Det är viktigt hur vi tas emot i våra gudstjänster. Det finns inga analyser varför människor som tror på Gud och vill följa Jesus ändå röstar bort gudstjänstdeltagande med fötterna. Man får aldrig en andra chans att göra ett första intryck. Det är viktigt att skapa en välkomnande miljö där alla blir sedda och bemötta i den mångfald som finns i en gudstjänstfirande församling av tvivel och tro, svaghet och styrka, gåvor och brister, nyfikenhet och slutenhet.

Synd är knappast det begrepp som ensidigt beskriver vår belägenhet som människor, och en snäv syndabekännelse kan inte riskeras att bli uppfattad som inträdesbiljett. Under mitt långa liv som församlingspräst har jag mött många människor som uppfattat vår inledning till gudstjänsten på det sättet, även om det inte var avsikten.

Själv är jag mycket tveksam till att behålla ”Jag fattig, syndig människa som med synd född...” i en modern handbok. Men med tanke på mångfalden i vår kyrka kanske den ska vara kvar. Däremot är det rimligt och viktigt att Guds varma, kärleksfulla och barmhärtiga ja till oss människor må präglade inte minst inledningen av gudstjänsterna i vår öppna folkkyrka.

Rättvik den 28 juli 2017

Anders Åkerlund (C)

Kyrkomötet
Motion 2017:75
av Bertil Olsson

Bevara kyrkans mångfald

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att inleda samtal med inomkyrkliga rörelser om överenskommelser som ger dessa rörelser fortsatt hemortsrätt inom Svenska kyrkans ram.

Motivering

Mångfaldsarbete har blivit ett populärt uttryck i många sammanhang, speciellt inom politiken. Då avser man etnicitet, kulturell bakgrund, sexuell identitet, religion m.m.

Inom Svenska kyrkan har vi en mångfald av annat slag som behöver bevaras. Under kyrkans historia har olika väckelserörelser berört människor och format deras sätt att leva i kyrkans gemenskap. Många av dessa känner sig mer och mer främmande i vår kyrka idag. De har många gånger svårt att finna gudstjänster, som de känner sig hemma i och som ger dem andlig näring.

Omkring år 1990 slöts ett avtal med EFS, som innebar att EFS lekmannapredikanter prästvigdes, dock utan behörighet att inneha tjänster i Svenska kyrkans vanliga församlingar och regelbundet vigs präster för EFS med dessa villkor. Det har inneburit att EFS och dess lokala föreningar betraktas som en del av Svenska kyrkan. Detta har också betytt mycket för vår kyrka.

För att behålla mångfalden inom kyrkan borde det vara möjligt att sluta liknande avtal med andra inomkyrkliga organisationer, t.ex. ELM/Bibeltrogna vänner, Laestadianerna, Kyrkliga Förbundet, arbetsgemenskapen Kyrklig förnyelse, Oas-rörelsen.

När det presenteras siffror på de som aktivt lämnar kyrkan, så nämns bara de som lämnar Svenska kyrkan därför att de inte tror och inte känner behov av att delta i kyrkans verksamhet. Det vore intressant att få upp en diskussion om varför många aktivt kristna lämnar Svenska kyrkan, antingen för att ansluta sig till annat samfund, eller bli "utan församlingsgemenskap" därför att de inte längre känner sig höra hemma inom Svenska kyrkan.

Ett sätt att motverka denna utveckling vore att Svenska kyrkan tydligt markerade att dessa grupper är en del av Svenska kyrkans arv och att de fortfarande är en väsentlig del av Svenska kyrkans andliga liv.

Nästan all kyrkosplittring genom historien har skett genom att "majoritetskyrkan" inte förmått integrera nya andliga strömningar utan stött ut dem ur kyrkans gemenskap. Hade dåvarande påve insett vad Luther ville åstadkomma med sina 95 teser, så hade inte den delning som reformationen kom att innebära behövt ske. Hade Svenska kyrkan på 1800-talet tagit till sig den nyevangeliska väckelsen, så hade kanske många av dem som bildade "fria samfund" stannat i Svenska kyrkan, så som EFS och Bibeltrogna vänner gjorde.

Mot 2017:75 Lammhult den 25 juli 2017

Bertil Olsson (KR)

Kyrkomötet
Motion 2017:76
av Aron Emilsson

Översyn av kommunikationsformer i missionssyfte

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att genomföra en översyn av de kommunikations- och arbetsformer som används i stift och församlingar för att nå ut med kyrkans verksamhet och det kristna budskapet, och samla och återrapportera de mest lyckade exemplen för råd och metodutveckling i en nationell kunskapsbank.

Motivering

Svenska kyrkan åtnjuter, trots de senaste årens rekordhöga medlemstapp, alltjämt ett stort förtroende bland allmänheten och är hos många svenskar förknippad med en uppsättning traditioner, normer, värderingar och ceremonier under livets skeden, jämte rika skönhetsvärden i det materiella och immateriella kulturarv man förvaltar. Samtidigt är man för många de fyra grundstenarna: gudstjänst, mission, undervisning och diakoni. För andra öppen förskola och körsång. För ytterligare andra, samtidigt alltmer okänd och alltmer osynlig i takt med kyrkans minskade formella makt och närvaro i de offentliga institutionerna och media. I en sekulariserad tid är kyrkan alltmer okänd för allt fler och mission och evangelisation i traditionell mening inte särskilt framträdande i verksamheten.

Att dels värna och vårda det förtroende man har och den verksamhet som brukas och uppskattas utifrån de fyra grundstenarna och bland både troende och icke-troende, dels vända sig mot de som saknar kontakt med Svenska kyrkan och kristenheten, kräver att man ser över såväl lyckade pastorala exempel och inte minst arbets- och kommunikationsformer. Den roll Svenska kyrkan fyller hos människor kräver både respekt för arvet och förståelse för att man måste vända sig mot samhället och nya generationer i nya kommunikations- och arbetsformer. En översyn och analys av Svenska kyrkans samlade kommunikationsformer, kommunikationskanaler och arbetsformer för att nå ut med både verksamhet och evangelisation och mission, utan att tumma på budskapet och bekännelseskrifterna, kunde stärka Svenska kyrkans röst och ge upphov till en samlad kunskapsbas och i förlängningen goda verktyg och råd till både kyrkokansliet nationellt och stift och församlingar. En inventering av hur vår kyrka arbetar med detta idag bör ske landsomfattande och behöver inte kräva några större resurser än samordning nationellt, men kan ge stora vinster då stift och församlingar inte behöver uppfinna hjulet upprepade gånger, samtidigt som vår kyrka med samlade erfarenheter och mest lyckade exempel kan använda metoder som gör Svenska kyrkans gemensamma röst starkare, samtidigt som pastorala variationer respekteras.

Vår vision är en bred och offensiv kyrka där den kristna tron och identiteten är stark och trygg i sig själv och där välkommandet är varmt utan att trösklar sänks eller

Mot 2017:76   tak höjs mot en kyrka på väg mot oigenkännlighet. En kyrka som utan att ge avkall på sina värden, sin värdighet eller sina traditioner vänder sig till samhället och söker nya arbets- och kommunikationsformer. Kort sagt: en kyrka i tiden, men inte av tiden.

Stora Lundby den 23 juli 2017

Aron Emilsson (SD)

Kyrkomötet
Motion 2017:77
av Aron Emilsson

En kyrka mitt i byn – utvärdering av centraliseringens konsekvenser

---

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att tillsätta en utvärdering av organisationsförändringen inom Svenska kyrkan, avseende församlingssammanslagningarnas och den övergripande centraliseringens konsekvenser för såväl lokal, regional som för nationell nivå.

Motivering

Församlingen är grundstommen i kyrkans organisation och den nivå där Svenska kyrkans liv, verksamhet och lära kommer till uttryck och möter människor utifrån de fyra grundverksamheterna gudstjänst, mission, undervisning och diakoni. Begreppet ”kyrkan mitt i byn” är också mer än symbolspråk, ännu idag. Runtom i vårt avlånga land är den gamla sockenkyrkan och prästgården eller församlingshemmet knutpunkten i byn eller tätorten. Liksom stadskyrkans belägenhet i staden eller domkyrkans i stiftsstäderna har den en central ställning både geografiskt och symboliskt. Även om kyrkoförsamlingens formella makt minskat i samband med att sekulära offentliga institutioner övertagit mycket av den ursprungliga verksamheten och att folkbokföringen inte längre baseras på församling, så är Svenska kyrkans många församlingar samhällsinstitutioner nära medborgarna.

De senaste åren har en stor organisations- och strukturförändring präglat Svenska kyrkans organisation och många församlingar har slagits samman i allt större enheter. Äldre och historiska indelningar har brutits upp och gemenskaper luckrats upp, samtidigt som styret centraliserats och den lokala demokratiska förankringen i stor utsträckning försvagats. Mot bakgrund av urbaniseringen och allt färre medlemmar i lands- och glesbygdsförsamlingar har detta i vissa fall varit en nödvändighet av ekonomiska och organisatoriska skäl. I andra fall finns det anledning att med kritiska ögon se över sammanslagningar och dess konsekvenser.

Sverigedemokraterna anser att utvecklingen av sammanslagningar av församlingar och pastorat är långtgående och i vissa fall olycklig. Småskalighet och närhet bör eftersträvas i kyrkans organisation. Detta i syfte att ge församlingsmedlemmarna största möjliga närhet, delaktighet och insyn i sin församling. Stordriftsrationaliseringen har i många fall även en negativ inverkan på arbetsmiljön för kyrkans anställda, inte minst för prästämbetet. Från att ha varit den lokala kyrkans predikant och själavårdare, dop-, konfirmations- och begravningsförrättare som alla känner, till idag i allt högre utsträckning leva allt längre ifrån sin församling och i högre utsträckning vara mobil mellan kyrkor på i vissa håll mycket långt avstånd från varandra för att det ska fungera i kyrkans schematekniska, byråkratiska och organi-

satoriska modernitet. Detta är naturligtvis delvis en följd av det faktum att prästen inte längre lever mitt i församlingen varken symboliskt eller faktiskt genom det faktum att allt färre bor och har pastorexpeditionen i prästgården intill kyrkan mitt i byn, samtidigt har rationalisering och centralisering i vissa delar av landet gått alltför långt.

Sverigedemokraterna anser att Svenska kyrkan bör utvärdera sammanslagningarnas konsekvenser och långsiktigt inrikta sig på att utveckla befintliga och nya sätt att underlätta samverkan mellan olika församlingar och pastorat gällande administration, personalförsörjning med mera, utan att slå ihop församlingar, om det inte finns ett starkt folkligt önskemål, förankring och samsyn kring detta i de inblandade församlingarna och bland församlingsborna.

Konflikten mellan den lokala kyrkans närvarande och personliga sätt att finnas bland sina medlemmar och de starka ekonomiska och organisatoriska incitament som driver på rådande utveckling är en ödesfråga för Svenska kyrkan som helhet. Ska församlingen vara den grundläggande enheten med stort pastoralt ansvar och handlingsutrymme och kyrkan på allvar vara relevant och finnas mitt ibland människor, så får Svenska kyrkans utveckling mot en alltmer centraliserad koncern inte gå för långt. Principen om att beslut ska tas och närvaro finnas på lägsta möjliga nivå måste tillämpas.

Tidigare har det argumenterats för att en utvärdering av liknande slag har varit för tidig att genomföra då det hänvisats till att organisationsförändringar till följd av strukturutredningen etc. måste "sätta sig" innan man tar ett helhetsgrepp om kyrkans organisationsutveckling. Nu har dock tid gått sedan strukturutredningens genomförande och trenden av församlingssammanslagningar går längre tillbaka än så. Det finns därför goda skäl att verkställa en helhetsöversyn kring detta.

Stora Lundby den 23 juli 2017

Aron Emilsson (SD)

Kyrkomötet
Motion 2017:78
av Aron Emilsson och Julia Kronlid

Kyrkohandbok med respekt för tro och tradition

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att återremittera förslaget till ny kyrkohandbok i syfte att låta ett mer klassiskt och historiskt förankrat språkbruk vara dominerande och nya ordningar där Jesus Kristus, hemmet, nationen och familjen utlämnas ska undvikas.
2. Kyrkomötet beslutar att i samband med ett återremissförfarande uppdra till kyrkostyrelsen att se över möjligheterna att införa tacksägelse i samband med att barn i församlingen fötts eller adopterats.

Motivering

Sverigedemokraterna är av respekt för vår kyrkas tro och liturgiska tradition av uppfattningen att Svenska kyrkans lära ska vara tydligt förankrad i Bibeln, bekännelseskriterierna och den kyrkliga traditionen. Kyrkan är ett av få sammanhang och rum i den offentliga miljön som väntas finnas där som en trygg fyrbåk i sin tro och tradition, i sitt språk och i sin ton. En fyrbåk såväl hos den vars liv som kan liknas vid en stilla skogssjö, som hos den som lever ett liv likt ett stormande hav. Van kyrkobesökare eller inte. Tradition och frimodighet i tron skapar ett rum där generationer knyts ihop.

Den kyrkan, den vi känner och förväntar oss ska finnas där i den form vi känner igen, relevant i sin samtid, men vaksam över sina värden och sin värdighet, den kyrkan kan inte tas för given. Det är därför vi engagerar oss. För dessa värden och fler. På socialkonservativ grund med förvaltarskap i åtanke, för nästa generation och därpå följande. Vad bekännelseskriterierna anbelangar är det Sverigedemokraternas uppfattning att en uppdaterad och språkligt reviderad nyutgåva av dessa bör tas fram.

Förändringar av liturgin bör endast ske undantagsvis, präglas av respekt för Svenska kyrkans egenart och den kyrkliga traditionen och föregås av en djupgående dialog.

Arbetet med och förslaget till ny kyrkohandbok har varit mycket omdiskuterat. Sverigedemokraternas mening är att det är fundamentalt att noga beakta remissinstansernas synpunkter och konsekvenser för dels det lokala församlingslivet och traditionen, dels vikten av att hålla samman kyrkan i en enhetlig kyrka man ska kunna känna igen sig i oavsett man är från Ystad och går på gudstjänst i Haparanda, eller vice versa. Kontinuitet, trygghet och tradition i liturgin över hela landet, jämte ett handlingsutrymme för lokalt utvecklade och särskilt framgångsrika ordningar är faktorer som måste balanseras mot varandra. Det är uppenbart att förslaget till ny kyrkohandbok, trots ansträngningar, mött omfattande kritik och bland församlingar

som provat ordningarna i det nya förslaget, förkastats för en återgång till 1986 års nuvarande handbok. Även om förslaget anses förbättrat efter remissrundor, så kvarstår omfattande kritik bland såväl präster som kyrkomusiker med flera. Kyrkan har haft en stor del av sin identitet i sin bekännelse, men i den nya kyrkohandboken så öppnar man i alltför hög utsträckning för att luckra upp detta och använda ordningar och referenser som urvattnar vår kyrkas lära, budskap och tolkningar.

Språket är en förbindande länk mellan döda och levande generationer i ett land och en nyckel till samhällsgemenskap och delaktighet. I syfte att underlätta assimilering och motverka enklavisering och motsättningar bör det primära gudstjänstspråket inom kyrkan, med undantag för de nationella minoriteterna, därför vara svenska. Vi menar också att grundläggande klassisk terminologi såsom att omnämna Jesus Kristus, hemmet, familjen och nationen i bön och ord ska bevaras och alternativ i ordningar som undviker dessa kärnbudskap ska minimeras i kyrkohandboken. Att kyrkan i andra sammanhang och i missionssyfte tar fram texter med en introduktion till kristendomen på olika invandarspråk är däremot något som Sverigedemokraterna driver och menar vore positivt.

En förändring Sverigedemokraternas förespråkat sedan tidigare och gärna ser, är att Svenska kyrkan, i likhet med den Anglikanska kyrkan, genom en förändring av handboken gör det möjligt att införa gudstjänster med tacksägelse för att ett barn har fötts eller adopterats.

Stora Lundby den 23 juli 2017

Aron Emilsson (SD)

Julia Kronlid (SD)

Kyrkomötet
Motion 2017:79
av Hans-Olof Andrén m.fl.

Musikråd för Svenska kyrkan

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att tillsätta ett musikråd för Svenska kyrkan.

Motivering

Fram till 2003 fanns en liturgisk nämnd på nationell nivå i Svenska kyrkan. Sedan dess har något expertorgan på det kyrkomusikaliska området inte funnits.

I motion 2013:89, Svenska kyrkans ansvar för kyrkomusiken som en del av det kyrkliga kulturarvet, skriver motionärerna:

Något samråd mellan Svenska kyrkan och samhällets musikliv har inte etablerats och på nationell nivå finns idag bara en person med inriktning på utbildningsfrågor men inte en kontinuerlig verksamhet inriktad på utveckling och samordning av kyrkomusik.

Kyrkomötet beslöt i enlighet med motionens förslag att utreda hur nationell nivå ska ta sitt ansvar för kyrkomusiken som en del av det kyrkliga kulturarvet och att etablera ett brett samråd kring kyrkomusikens framtida roll.

Av årsredovisningen, KsSkr 2017:02 framgår att kyrkomötets skrivelse 2013:20 med Kyrkolivsutskottets betänkande 2013:14 Svenska kyrkans ansvar för kyrkomusiken som en del av det kyrkliga kulturarvet (Ks 2013/1111) inte är slutbehandlad. Under våren 2017 har ett arbete med framtagande av plattform för musik i Svenska kyrkan initierats, som kommer att vara ett policydokument, med uppgift att artikulera kyrkomusikens betydelse. Former för det breda samråd som kyrkomötet beslutat om 2013 kring kyrkomusiken saknas fortfarande.

Inte minst under diskussionen om handboksförslaget har behovet av en dialog kring kyrkomusiken och ett expertorgan, förslagsvis kallat Svenska kyrkans musikråd blivit tydligt.

Svenska kyrkans musikråd, eller vad man nu vill kalla det, ska vara ett expertorgan som utses av kyrkostyrelsen och som bereder och verkar på direkt uppdrag och i direkt relation till kyrkostyrelsen. Det bör bestå av kyrkomusiker, som äger stor kompetens och erfarenhet, och som dessutom har kårens förtroende. I rådet bör också representanter för Musikaliska akademien (MA) och Kyrkomusikernas riksförbund (KMR) ingå. Dessutom bör det i rådet finnas teologisk kompetens. Sekreterare bör vara ansvarig handläggare vid kyrkokansliet.

I musikrådet bör de frågor hanteras som rör kyrkomusiken som trosyttring och som kulturarv, och rådet ska kunna bidra med sin kompetens och utgöra kyrkostyrelsens expertorgan i olika kyrkomusikaliska frågor. Musikrådet bör på kyrkostyrelsens

Mot 2017:79 uppdrag ha möjlighet att utse arbetsgrupper för noggrann beredning av särskilda ärenden. Det är önskvärt att rådet tillsätts snarast och under 2018.

Göteborg m.fl. orter den 28 juli 2017

Hans-Olof Andrén (POSK)

Bertil Murray (FK)

Mats Hagelin (BA)

Sven-E Kragh (C)

Kyrkomötet
Motion 2017:80
av Asta Matikainen Lecklin och Anna-Karin Westerlund

Svenska kyrkan som kulturbärare

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen undersöka möjligheten att bilda en arbetsgrupp för att tydliggöra och uppmuntra Svenska kyrkans roll som kulturbärare i vårt samhälle och upprätta en handlingsplan för detta.

Motivering

I dagsläget har kyrkans uppdrag som kulturbärare grunden och riktlinjer i statliga förordningar och reglemente. Allt detta handlar om det förflutna, för att bevara det som har varit 70 år tillbaka. Vad händer med det som händer idag och borde bevaras till kommande generationer?

Vi anser att kultur och kunskaper i historia behövs för att skapa förståelse och sammanhang i samhället samt att trons uttryck genom humaniora och estetik behöver uppgraderas, annars riskerar vi ett trångsynt samhälle.

Vi vill därmed att kartläggning och handlingsplan för detta ska undersökas.

Västerås den 30 juli 2017

Asta Matikainen Lecklin (BA)

Anna-Karin Westerlund (BA)